

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ ZRALOSTI A PŘIPRAVENOSTI

Bakalářská práce

Studijní program: B7506 – Speciální pedagogika
Studijní obor: 7506R012 – Speciální pedagogika předškolního věku
Autor práce: **Petra Fenclová**
Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Roudná

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra Fenclová**
Osobní číslo: **P10000153**
Studijní program: **B7506 Speciální pedagogika**
Studijní obor: **Speciální pedagogika předškolního věku**
Název tématu: **Pedagogická diagnostika školní zralosti a připravenosti**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl bakalářské práce: Zjistit a analyzovat vývoj vybraných kritérií školní zralosti u šetřených dětí z mateřské školy v posledním roce školní docházky. Porovnat dosažení úrovně vybraných kritérií školní zralosti s úrovní dosažené u zápisu do 1. ročníku základní školy. Stručnou kazuistikou zmapovat sociální zázemí dítěte, jeho schopnosti, dovednosti a návyky. Porovnat úroveň školní zralosti u chlapců a dívek.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Pozorování.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- DAVIDO, R., 2001. Kresba jako nástroj poznání dítěte, dětská kresba z pohledu psychologie. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-449-4.
- DITTRICH, P., 1993. Pedagogicko-psychologická diagnostika. 2. upr. vyd. Jinočany: H&H. ISBN 80-85467-06-2.
- GAVORA, P., 2000. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.
- HRABAL, V., 1989. Pedagogicko-psychologická diagnostika žáka. 1. vyd. Praha: SPN. ISBN 80-04-22149-1.
- KOLLARIKOVÁ, Z., PUPALA, B., eds, 2010. Předškolní a primární pedagogika. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-828-9.
- SROKOVÁ, E., VAVROŠOVÁ, D., 2004. Speciálně pedagogická diagnostika ve školní praxi. Ostrava: Montanex. ISBN 80-7225-143-0.

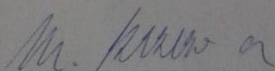
Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavlína Roudná

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 1. dubna 2012

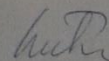
Termín odevzdání bakalářské práce: 26. dubna 2013

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PaedDr. PhDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 23. dubna 2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce Mgr. Pavlíně Roudné za odborné vedení práce, cenné rady a čas, který mi při psaní práce věnovala. Děkuji také kolegyni Mgr. Ivaně Hojdové za připomínky a nápady při vypracovávání bakalářské práce. V neposlední řadě děkuji rodině, která mě podporovala během celého mého studia.

ANOTACE

Bakalářská práce zjišťuje a porovnává individuální vývoj dětí ve vybraných kritériích školní zralosti v posledním roce předškolní docházky. Teoretické část bakalářské práce se zabývá předškolní výchovou, školní zralostí, zápisem k povinné školní docházce a případným odkladem povinné školní docházky. Praktická část obsahuje kresby postavy, kazuistiky dětí a analýzy jejich výsledků, které jsme shromažďovali v určitých intervalech v posledním roce školní docházky. Porovnávali jsme výsledky z mateřské školy s výsledky u zápisu do 1. třídy základní školy.

Klíčová slova: vývoj vybraných kritérií, školní zralost, předškolní docházka, zápis k povinné školní docházce, kresba postavy, mateřská škola.

ANNOTATION

This work finds and compares individual development of children in school readiness criteria selected in the last year of pre-school attendance. The theoretical part of the work deals with pre-school education, school maturity, registration for compulsory school attendance and the possible postponement of compulsory school attendance. The practical part contains drawings of figures, case reports of children and analyzing their results, which we congregated at certain intervals in the last year of school. We compared the results from the kindergarten to the results, the entry into the first grade of primary school.

Keywords: development of selected criteria, school readiness, preschool attendance, enrollment for compulsory school attendance, drawing figures, kindergarten.

Obsah

Seznam obrázků.....	10
Seznam tabulek	12
Seznam grafů	13
ÚVOD.....	14
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	15
1.1 Školní připravenost a školní zralost	15
1.1.1 Školní připravenost	15
1.1.1.1 Schopnost přijmout roli školáka	16
1.1.1.2 Schopnost respektovat standartní normy chování	17
1.1.1.3 Schopnost komunikovat.....	18
1.1.2 Školní zralost.....	18
1.1.2.1 Vývoj sluchového a zrakového vnímání	19
1.1.2.2 Rozvoj percepční strategie.....	21
1.1.2.3 Rozvoj myšlení.....	22
1.1.2.4 Chápání počtů.....	23
1.1.2.5 Vývoj pozornosti.....	23
1.1.2.6 Paměťové funkce.....	24
1.1.2.7 Emoční zralost	25
1.1.2.8 Vývoj autoregulačních mechanismů.....	26
1.2 Zápis k povinné školní docházce	27
1.2.1 Legislativní vymezení zápisu k povinné školní docházce	27
1.2.2 Průběh zápisu	27
1.2.2.1 Motivační část zápisu	28
1.2.3 Podklady pro orientační posouzení školní připravenosti dítěte.....	28
1.2.3.1 Desatero pro rodiče.....	29
1.3 Odklad povinné školní docházky.....	31

1.3.1	Legislativní vymezení odkladu povinné školní docházky	31
1.3.2	Charakteristika školní nezralosti	32
1.4	Předškolní výchova	33
1.4.1	Hlavní cíle předškolního vzdělávání	34
1.4.2	Obecné principy tradiční předškolní výchovy	35
1.4.3	Význam lidí v okolí dítěte	36
2	PRAKTICKÁ ČÁST	37
2.1	Cíl šetření	37
2.2	Předmět zkoumání	37
2.3	Předpoklady	37
2.4	Diagnostika	38
2.4.1	Pedagogická diagnostika	38
2.4.2	Diagnostická metoda	39
2.4.2.1	Kazuistika	39
2.4.2.2	Pozorování	39
2.4.2.3	Obsahová analýza kresby postavy	39
2.5	Charakteristika skupiny vybraných dětí	40
2.6	Sběr potřebných informací, posuzování vybraných kritérií školní zralosti a kresba postavy	41
2.7	Analýza jedinců	41
2.7.1	ADAM – kazuistika	42
2.7.2	AGÁTA – Kazuistika	45
2.7.3	ALENA – Kazuistika	48
2.7.4	ANDREA – Kazuistika	51
2.7.5	ANNA – Kazuistika	54
2.7.6	DAVID – Kazuistika	57
2.7.7	ELLA – Kazuistika	60
2.7.8	JAN – Kazuistika	63

2.7.9	LINH – Kazuistika	66
2.7.10	LUCIE – Kazuistika	69
2.7.11	MARTIN D. – Kazuistika	72
2.7.12	MARTIN S. – Kazuistika	75
2.7.13	MATYÁŠ – Kazuistika	78
2.7.14	ONDŘEJ – Kazuistika	81
2.7.15	VERONIKA – Kazuistika	84
2.7.16	VOJTĚCH – Kazuistika	87
	88
2.8	Shrnutí výsledků šetření a diskuze.....	90
2.8.1	Předpoklad 1.....	98
2.8.2	Předpoklad 2.....	103
2.8.3	Předpoklad 3.....	106
	ZÁVĚR.....	111
	Seznam použitých zdrojů.....	113
	Seznam příloh	115

Seznam obrázků

Obrázek 1: Adam – říjen

Obrázek 2: Adam – prosinec

Obrázek 3: Adam – únor

Obrázek 4: Adam – březen

Obrázek 5: Agáta – říjen

Obrázek 6: Agáta – prosinec

Obrázek 7: Agáta – únor

Obrázek 8: Agáta – březen

Obrázek 9: Alena – říjen

Obrázek 10: Alena – prosinec

Obrázek 11: Alena – únor

Obrázek 12: Alena – březen

Obrázek 13: Andrea – říjen

Obrázek 14: Andrea – prosinec

Obrázek 15: Andrea – únor

Obrázek 16: Andrea – březen

Obrázek 17: Anna – říjen

Obrázek 18: Anna – prosinec

Obrázek 19: Anna – únor

Obrázek 20: Anna – březen

Obrázek 21: David – říjen

Obrázek 22: David – prosinec

Obrázek 23: David – únor

Obrázek 24: David – březen

Obrázek 25: Ella – říjen

Obrázek 26: Ella – prosinec

Obrázek 27: Ella – únor

Obrázek 28: Ella – březen

Obrázek 29: Jan – říjen

Obrázek 30: Jan – prosinec

Obrázek 31: Jan – únor

Obrázek 32: Jan – březen
Obrázek 33: Linh – říjen
Obrázek 34: Linh – prosinec
Obrázek 35: Linh – únor
Obrázek 36: Linh – březen
Obrázek 37: Lucie – říjen
Obrázek 38: Lucie – prosinec
Obrázek 39: Lucie – únor
Obrázek 40: Lucie – březen
Obrázek 41: Martin D. – říjen
Obrázek 42: Martin D. – prosinec
Obrázek 43: Martin D. – únor
Obrázek 44: Martin D. – březen
Obrázek 45: Martin S. – říjen
Obrázek 46: Martin S. – prosinec
Obrázek 47: Martin S. – únor
Obrázek 48: Martin S. – březen
Obrázek 49: Matyáš – říjen
Obrázek 50: Matyáš – prosinec
Obrázek 51: Matyáš – únor
Obrázek 52: Matyáš – březen
Obrázek 53: Ondřej – říjen
Obrázek 54: Ondřej – prosinec
Obrázek 55: Ondřej – únor
Obrázek 56: Ondřej – březen
Obrázek 57: Veronika – říjen
Obrázek 58: Veronika – prosinec
Obrázek 59: Veronika – únor
Obrázek 60: Veronika – březen
Obrázek 61: Vojtěch – říjen
Obrázek 62: Vojtěch – prosinec
Obrázek 63: Vojtěch – únor

Obrázek 64: Vojtěch – březen

Seznam tabulek

Tabulka 1: Charakteristika skupiny vybraných dětí

Tabulka 2: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Adam

Tabulka 3: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Agáta

Tabulka 4: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Alena

Tabulka 5: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Andrea

Tabulka 6: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Anna

Tabulka 7: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – David

Tabulka 8: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Ella

Tabulka 9: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Jan

Tabulka 10: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Linh

Tabulka 11: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Lucie

Tabulka 12: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Martin D.

Tabulka 13: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Martin S.

Tabulka 14: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Matyáš

Tabulka 15: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Ondřej

Tabulka 16: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Veronika

Tabulka 17: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Vojtěch

Tabulka 18: Shrnutí výsledků kresby postavy u osmi vybraných chlapců

Tabulka 19: Shrnutí výsledků poznání geometr. tvarů u osmi vybraných chlapců

Tabulka 20: Shrnutí výsledků poznání barev u osmi vybraných chlapců

Tabulka 21: Shrnutí výsledků přiřazení čísla u osmi vybraných chlapců

Tabulka 22: Shrnutí výsledků P – L orientace u osmi vybraných chlapců

Tabulka 23: Shrnutí výsledků kresby postavy u osmi vybraných dívek

Tabulka 24: Shrnutí výsledků poznání geometr. tvarů u osmi vybraných dívek

Tabulka 25: Shrnutí výsledků poznání barev u osmi vybraných dívek

Tabulka 26: Shrnutí výsledků přiřazení čísla u osmi vybraných dívek

Tabulka 27: Shrnutí výsledků P – L orientace u osmi vybraných dívek

Tabulka 28: Kresba postavy v měsíci únor a březen

Tabulka 29: Poznání geometrických tvarů v měsíci únor a březen
Tabulka 30: Poznání barev v měsíci únor a březen
Tabulka 31: Přiřazení čísla v měsíci únor a březen
Tabulka 32: P – L orientace v měsíci únor a březen
Tabulka 33: Kresba postavy v měsíci březen
Tabulka 34: Poznání geometr. tvarů v měsíci březen
Tabulka 35: Poznání barev v měsíci březen
Tabulka 36: Přiřazení čísla v měsíci březen
Tabulka 37: P – L orientace v měsíci březen
Tabulka 38: Porovnání kresby postavy v měsíci únor a březen
Tabulka 39: Porovnání poznání geometr. tvarů v měsíci únor a březen
Tabulka 40: Porovnání poznání barev v měsíci únor a březen
Tabulka 41: Porovnání přiřazení čísla v měsíci únor a březen
Tabulka 42: Porovnání P – L orientace v měsíci únor a březen

Seznam grafů

Graf 1: Shrnutí výsledků šetřených kritérií u osmi vybraných chlapců
Graf 2: Shrnutí výsledků šetřených kritérií u osmi vybraných dívek
Graf 3: Zobrazení vybraných kritérií v měsíci únor a březen
Graf 4: Zobrazení vybraných kritérií dosažených v měsíci březen
Graf 5: Porovnání vybraných kritérií v měsíci únor a březen

ÚVOD

Autorka bakalářské práce pracuje třetím rokem v mateřské škole. Každý rok se účastní zápisu k povinné školní docházce. Toto téma ji natolik zaujalo, že se rozhodla zpracovat ho do bakalářské práce, která je členěná na teoretickou a praktickou část. Bakalářská práce zjišťuje a porovnává individuální vývoj dětí ve vybraných kritériích školní zralosti v posledním roce předškolní docházky. Jako kritéria školní zralosti si autorka práce vybrala: kresbu postavy – počet prstů na ruce, detail obličeje, zobrazení těla; poznání geometrických tvarů a barev; přiřazení čísla k počtu teček; P – L orientace – dokreslování polovin obrázků.

Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol a ty dále do podkapitol. V práci se snažíme přiblížit čtenáři, co je to školní zralost a připravenost, jak probíhá zápis k povinné školní docházce, za jakých podmínek může rodič požádat o odklad povinné školní docházky a v neposlední řadě také to, co si představit pod termínem předškolní výchova.

Praktická část obsahuje kazuistiky dětí a analýzy jejich výsledků, které jsme shromažďovali v určitých intervalech v posledním roce školní docházky. Porovnávali jsme výsledky z mateřské školy s výsledky u zápisu, kdy na děti působilo neznámé prostředí. Výsledky jsme zaznamenali do tabulek a grafů.

V mateřské škole je potřeba, hlavně během posledního roku docházky, připravit děti na zápis k povinné školní docházce. Trénovat s nimi poznání geometrických tvarů, například za pomoci předmětů běžné denní potřeby. Rozpoznání základních barev, přiřazení čísla, P – L orientaci. Povídat si s dětmi, aby měly vyvinutou slovní zásobu přiměřenou věku. Odbourat strach z komunikace. Posílit u dětí schopnost vyprávět příběhy, pohádky, vyprávět pohádku podle obrázků. Naše mateřská škola chodí s předškoláky na návštěvu do 1. třídy základní školy, a to z důvodu, aby viděly, jak to ve škole vypadá, jak probíhá vyučovací hodina. Ale v neposlední řadě také proto, aby se trochu seznámily s prostředím školy, kde budou absolvovat zápis k povinné školní docházce. Prostředí by pro ně nemuselo být, až tak neznáme, až půjdou k zápisu k povinné školní docházce, kde na většinu dětí bude působit nervozita a strach z plnění úkolů. Autorka práce je toho názoru, aby byl poslední rok předškolní výchovy povinný pro děti a to z toho důvodu, že se v mateřské škole dokážou lépe připravit na zápis k povinné školní docházce, než kdyby do mateřské školy nechodily.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Školní připravenost a školní zralost

Pro zpracování této kapitoly jsme si vybrali publikace od Pavla Ditricha *Pedagogicko – psychologická diagnostika*, Marie Vágnerové *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika předškolního věku*, Zuzany Kollarikové a Branislava Pupala *Předškolní a primární pedagogika*.

Ve věku mezi 6 – 7 let dochází k vývojovým změnám dítěte. Většina změn je důležitá pro úspěšné zvládnutí školních požadavků. Školní zralost a připravenost představují základ vzhledem k jejich závislosti na učení či zrání. Při nástupu dítěte do školy získává zcela novou roli, stává se školákem. Nejdříve projde dítě rituálem zápisu a poté rituálem prvního slavnostního dne ve škole, což pro dítě znamená, že je na počátku nové životní fáze. Od této doby dítě ví, že je školákem, a že se pro něho mnohé změnilo. Každá škola si sama určuje, co musí dítě splnit za požadavky u zápisu. A aby bylo přijato do 1. třídy je potřeba zjistit, zda je jeho školní připravenost a školní zralost na správné úrovni.

1.1.1 Školní připravenost

Aby dítě zvládlo dobře roli školáka, jsou potřeba mnohé kompetence, které se rozvíjejí učním a zároveň jsou závislé na specifických sociálních zkušenostech. Vstupem do školky se dítě odklání od hlavního vlivu rodiny a je podřízeno instituci, která udává normy a hodnoty společnosti. Škola na dítě působí specifickým způsobem, který se může lišit od směřování rodiny, ale je společností považován za žádoucí. Nástupem do školy se mění způsob života dítěte, přináší mnoho nových požadavků. Zvládnutí těchto požadavků umožňují specifické sociální zkušenosti, které dítě získalo během předškolního věku a je označováno jako školní připravenost. Rozvoj dovedností a zralostí závisí na rodině a v malé míře také na působení mateřské školy.

Rodiče dětem školu prezentují jako místo učení a berou školní vzdělání jako určitou hodnotu. Dále ji prezentují jako nutnost, povinnost, zátěž či hlavní předpoklad pro další vzdělání a rozvoj. Již u dětí předškolního věku je podporováno zaměření na výkon a hlavně na úspěch. V předškolním věku si dítě osvojilo zkušenosti a z nich

vyplývající strategie chování a hodnoty, které jsou ovlivněny sociokulturní úrovní rodiny. Pro zvládnutí požadavků školy jsou důležité kompetence, které si dítě přináší z rodiny. Sociokulturní handicap je nedostatek bazální kulturní zkušenosti nebo její odlišnost a v takovém případě dítě nestačí nárokům školy, protože bylo vychovááno jinak.

1.1.1.1 Schopnost přijmout roli školáka

Roli školáka dítě v určitém věku získá automaticky, nevybírá si ji. Tato role je pouze limitována dosažením věku a také odpovídající vývojové úrovní. Proto je chápána jako potvrzení normality dítěte. Pokud očekávané úrovni alespoň částečně dítě odpovídá, může být přijato do školy. Dítěti role školáka přináší vyšší sociální prestiž. Také představuje formální potvrzení jeho předpokladů k dalšímu rozvoji. Takto pomocí názorů rodičů a široké veřejnosti dítě svou roli školáka chápe.

Přesnou představu o roli školáka předškolní dítě nemá. Přibližování této role mu připomínají rodiče, zápis a materiální symboly této změny – věci do školy. Dítě si vytváří určitá očekávání pod vlivem různých informací, na úrovni svého prelogického myšlení o ní uvažuje. Pokud dává dítě najevo, že se do školy těší, nemusí to znamenat, že je na školu dostatečně zralé a připravené, pouze do očekávání promítá své aktuální pocity a představy. Dítě neví, co ho ve škole čeká, ale jeho emoční hodnocení převažuje a budoucí situaci si idealizuje. Že se jedná o zásadní a nevratnou změnu životní situace dítě tohoto věku zcela nechápe.

Dítě, které je připravené na školu, by mělo umět rozlišovat různé role a diferencovat chování, které je s tím spojené. Dítě má vědět, jak se chovat k učiteli a také se tak ve vztahu k němu chovat. Pomocí zkušeností a znalostí musí pochopit, že učitel není v roli osoby, které má k němu osobní vztah. Infantilní a nezralé děti se chovají příliš familiárně ke svému učiteli, ale nejedná se o nedostatek respektu. Rozdílnost jednotlivých rolí je pro školsky nepřipravené dítě nepochopitelné: autoritativní role učitele, který má určité pravomoci, které je nutno dodržovat a podřízená role žáka. Pro dítě může být zátěží i nutnost podřídit se autoritě učitele, kterého může brát jako cizího člověka a automaticky ho neakceptuje. Plnění určitých požadavků a norem je pro dítě z větší části nové a tím pádem je to i dost náročné. Potřebou dítěte je být akceptováno

a pozitivně hodnoceno. V situaci ve třídě, kde je dítě bráno jen jako součást skupiny, se může cítit ohrožené.

Zásadní změnu životního stylu přináší role školáka, se kterou jsou spojeny zátěže, které musí dítě zvládnout. Oproti prostředí mateřské školy, které dítě dobře zná, vnímá prostředí školy, jako neznáme. Do školy chodit musí a tráví v ní značnou část svého života. I kdyby byla škola pro dítě z nějakého důvodu subjektivně neuspokojující, tak z ní nemůže odejít. Je to spojeno s nutností osamostatnění, přijetí zodpovědnosti za své jednání a případné následky. Ve škole se musí vzdát tendence přičítat si zásadní význam a potřeby důrazu na vlastní osobnost.

1.1.1.2 Schopnost respektovat standartní normy chování

Děti ve věku šesti let většinou vědí, jaké chování je nesprávné nebo správné. Nezpochybují pravidlo, které ukazuje, že děti normy chápou jako jednoznačně dané, berou je takové, jaké jsou a neuvažují o jejich obsahu. Autorita udává normy a je také garantem jejich respektování. S požadavky dospělých nepolemizují a jejich rozhodnutí a názor považují za kritérium správného chování. Jedním z projevů vázanosti na realitu je závislost na názoru autorit, především těch, které jsou citově významné pro dítě. Nejenže musí dítě zvládnout běžné a obecně platné normy, ale musí být schopné osvojit si specifická pravidla, která jsou určující pro chování ve škole. Tato pravidla mohou působit jako zátěž, protože je potřeba striktně dodržovat omezení, která obsahují. Je zapotřebí, aby dítě přijalo fakt, že je jen jedním ze skupiny a učitel ho bude hodnotit na základě jeho výkonu a chování. Aby bylo dítě schopné pochopit význam a podstatu různých norem chování, mělo by být dostatečně rozumově vyspělé. Z neznalosti norem obvykle nevyplývají případné problémy, děti vědí, jak by se měly chovat, ale většinou nejsou schopné žádoucího sebeovládání. Postrádají schopnost uspokojivě zvládnout vnitřní konflikt mezi potřebou aktuálního vlastního uspokojení a obecně hodnotnějším, ale pro sebe méně atraktivním motivem povinností.

1.1.1.3 Schopnost komunikovat

Je důležitou složkou školní připravenosti. Při nástupu do školy, by mělo mít dítě dostatečnou slovní zásobu, potřebné jazykové dovednosti a mělo by je umět používat. Mělo by rozumět verbálnímu sdělení jiné osoby a umět se vyjadřovat o běžných věcech. Jedním z předpokladů přesného vyjadřování, je schopnost užívat gramatická pravidla, které se projeví během aktivní řečové produkce. Podmínkou zvládnutí výuky je dobrá znalost vyučovacího jazyka. Dítě přijímá informace pomocí výkladu učiva a přiměřeným způsobem je interpretuje. Důležitá je znalost stabilních komunikačních vzorců a schopnost chápat významové diference různých sdělení. K pocitu dezorientace vede nedostatek porozumění, dítě neví, co se od něho očekává.

Dítě, které je připravené na školu, dovede diferencovat a užívat různé způsoby komunikace, podle toho zda hovoří s vrstevníkem nebo s dospělým, doma nebo ve škole. Je schopné komunikovat v souladu se zvyklostmi a normami daného prostředí, v závislosti na situaci a adekvátně sociální roli. Reakcemi dospělých, kteří vyžadují komunikační standart, jako je užívání celých vět, přesné vyjadřování, zdvořilost a také tlakem dětské skupiny je posilováno rozlišení komunikačního rozlišení.

Jak uvádí p. Vágnerová: *Pro úspěšné zvládnutí role školáka jsou potřebné také mnohé kompetence, které se rozvíjejí učením, a jsou tudíž závislé na specifické sociální zkušenosti. Sociální připravenost na školu zahrnuje schopnost komunikovat, diferencovat různé role a s nimi spojené chování a respektovat stanovená pravidla.* (Vágnerová 2007, s. 119)

1.1.2 Školní zralost

Dle p. Vágnerové: *„Školní zralost lze vymezit jako dosažení takového stupně zralosti různých funkcí, které dítěti umožňují zvládnout požadavky výuky v 1. třídě. Zrání dětského organismu, především centrální nervové soustavy, se projevuje různým způsobem: změnou celkové reaktivity, emoční stability a odolnosti vůči zátěži, rozvojem motorické koordinace, ale i změnou zpracování informací a způsobu uvažování.*“ (Vágnerová 2007, s. 108)

Pro vypracování následujících podkapitol jsme čerpali z publikací od Pavla Ditricha *Pedagogicko – psychologická diagnostika*, Marie Vágnerové *Vývojová*

psychologie pro obor speciální pedagogika předškolního věku, Zuzany Kollarikové a Branislava Pupala Předškolní a primární pedagogika.

1.1.2.1 Vývoj sluchového a zrakového vnímání

K vývojovým změnám v oblasti zpracování vnímaných podnětů dochází mezi 5. – 7. rokem. Tyto změny jsou považovány za jednu ze složek školní zralosti. Sluchová a zraková percepce dosahuje v tomto období takové úrovně, která je potřebná pro zvládnutí výuky v 1. třídě. Dochází ke změně způsobu, jakým dítě vnímá různé podněty a jak je následně interpretuje. Vnímání se stává integrovanějším a diferencovanějším.

Vývoj zrakového vnímání

Rozvoj vidění na blízko je důležitý pro školní práci, a s tím i snadnější percepce detailů. Předškolní děti vidí lépe na větší vzdálenost než na blízko, protože mají tendenci zaostřovat na dálku. Během vývoje se mění schopnost ovládat akomodaci oční čočky, což ovlivňuje přesnost vidění na různou vzdálenost. Vidění tisku či drobných obrázků namáhavěji činí nutnost měnit akomodaci čočky, což je spojeno s větším zatížením pozornosti. Z tohoto důvodu u této činnosti malý školák dlouho nevydrží. Kvůli relativní náročnosti mu to může být i nepříjemné a to snižuje jeho motivaci.

Zkušenosti a s nimi spojená očekávání ovlivňují vnímání. Kontrastnost vnímání usnadňuje orientaci. Jedná se o schopnost identifikovat a rozlišit určitý tvar bez ohledu na jeho polohu, popřípadě překrytí nebo pozadí.

- Děti se nejdříve naučí diferencovat vertikální polohu. To znamená rozdíl nahoře – dole. Již děti předškolního věku zvládnou diferenciaci změny vzhledu, která je dána vertikální polohou. Je to pro dítě jednodušší, než zvládnutí horizontální diferenciaci. Důvodem její relativní snadnosti může být zachování pevné polohy vlastního pohledu.
- Mnohem obtížnější je zvládnutí diferenciaci horizontální, zvládají ji často až děti školního věku. Jedná se o rozdíl pravá – levá. Ve věku 6 – 7let dochází ke zrání a diferenciaci pravé mozkové hemisféry, což je důležité pro horizontální diferenciaci. Rozvoj této schopnosti může ovlivňovat schopnost vztahu k poloze vlastního těla. Jedná-li se o pravo –

levou diferenciaci, nemůže se postavení pozorovatele stát pevným základem, protože dítě se neustále otáčí a jistota stability vlastní pozice je nedosažitelná za těchto okolností. Zraková diferenciacie je pro školní práci důležitá, pro nezralé děti je rozlišování písmen obtížné. Jde o písmena, jejichž detaily se liší svou polohou.

Vývoj sluchového vnímání

Mezi 5. – 7. rokem dozrává sluchová percepce. Každodenní zkušenosti podporují rozvoj sluchového vnímání, zejména fonemického sluchu. Patřičnou pozornost věnuje dítě mluvené řeči, kterou každodenně slyší. Školsky zralé děti bez problémů dovedou rozlišovat zvuky mluvené řeči svého mateřského jazyka. Pokud se příliš nesoustředí, tak mohou nesprávně dekodovat rychlou řeč. Potíže mohou mít nezralé děti v rozlišování podobně znějících hlásek, sykavek. Obvykle je nedovedou samy ani správně vyslovovat, protože jim chybí potřebná zpětná vazba. K obtížnosti sluchové analýzy může přispívat to, že tyto podněty mají omezené trvání, nelze se k nim vracet, nelze je vnímat tak dlouho, jak by jedinec potřeboval. Musel by je někdo zopakovat. Kvalita sluchové percepce také závisí na pozornosti.

Sluchové vnímání řeči

V předškolním věku dítě vnímá, co mu druhý člověk sděluje, ale není schopno určit, z jakých jednotek se takové sdělení skládá. Rozvoj fonemického vědomí je důležitý pro zvládnutí výuky českého jazyka. To znamená, že dítě pochopí, že slova se skládají z různě znějících hlásek a že je lze dále rozložit na menší jednotky. Na počátku školní docházky si děti tuto skutečnost ještě plně neuvědomují. Často nezvládají některá složitější slova ani zopakovat, natož aby si uvědomily, z jakých slabik a hlásek se skládají. Analyzovat zvukovou strukturu jazyka se musí nejprve naučit, řeč vnímají globálně. Správně dovedou rozlišovat hlásky na konci a na počátku slova. Ve větší míře se sluchová syntéza a analýza rozvíjí až ve škole.

1.1.2.2 Rozvoj percepční strategie

Rozvoj percepční strategie je také velmi důležitý. Rozlišování podobných obrázků, písmen a číslic, rozeznávání různých detailů, jejich tvarů a počtů dovede lépe školsky zralé dítě, než dítě nezralé. Tato schopnost je závislá nejen na zrakové percepci, ale i na strategii vnímání. Strategie vnímání se rozvíjí v závislosti na zrání a v interakci dalších poznávacích procesů. Percepční strategie se určitým způsobem liší u předškolních a mladších školních dětí:

- Předškolní děti bez jakéhokoliv plánu poznávají, nemají v tom žádný systém. Prohlížejí si to, co je právě zaujalo, postupují nahodilým způsobem.
- Školsky zralé děti začínají být schopné systematické explorační. To znamená, že si prohlížejí postupně, podle nějakého řádu. Převážně se systematickost projevuje zatím jen v oblasti vnímání. O něco později se rozvíjejí podobné strategie uvažování, protože jsou náročnější.

Vnímání celku jako souboru detailů, mezi nimiž jsou určité vztahy, je vlastnost, kterou má školsky zralé dítě. Detaily jsou chápány jako součást tohoto celku. To znamená, že dítě je schopno vizuální analýzy a syntézy, dovede rozložit celek na menší části. Například v komplexním obrázku najít jednotlivé geometrické tvary. Úroveň sekvenční percepce je důležitá. Jedná se o schopnost správně vnímat pořadí, zpravidla číslic a písmen. Dítě musí určit správné pořadí písmen, rozlišit z jakých jednotlivých písmen se dané slovo skládá. Pokud jsou jednotlivá písmena zobrazena izolovaně, mohou se dítěti jevit jinak, než když jsou součástí nějakého kontextu. Analýza slabik či slov není na určité úrovni totožná se syntézou detailů obrázků, protože se jedná o činnost spojenou s uvědoměním jejich jazykového významu.

Úroveň senzomotorické koordinace, především pohyby ruky a oka, ovlivňuje kvalitu školní práce. Během mnoha činností musí být vidění koordinováno s jinou pohybovou aktivitou. Zpětnou vazbu o přesnosti různých aktivit poskytuje vnímání a podporuje tak rozvoj různých dovedností. V období raného školního věku se rovněž rozvíjí schopnost využít tuto informaci. Prakticky žádnou pozornost tomu nevěnuje pětileté dítě, oproti tomu sedmileté dítě si to uvědomuje a věnuje této skutečnosti

pozornost, někdy až nadměrnou pozornost. Důvodem může být, že některé dovednosti nejsou zcela zafixovány a zautomatizovány, například psaní.

1.1.2.3 Rozvoj myšlení

Pro školní zralost je důležitý rozvoj myšlení. Myšlení respektuje vlastnosti poznávané reality a je schopné řídit se základními zákony logiky. Mezi 6. a 7. rokem přicházejí děti do školy a v tomto období dochází ke kvalitativní proměně jejich uvažování. Dětské uvažování se mění postupně, neprojevuje se ve všech oblastech a za všech okolností stejným způsobem. Jak uvádí p. Vágnerová: *„Užití určitého způsobu uvažování závisí na kontextu: logické myšlení není ještě tak zafixováno, aby mohlo fungovat v jiných než známých a srozumitelných situacích. Když má dítě řešit problém, o němž mnoho neví a nemá s ním potřebnou zkušenost, použije spíše vývojově nižší, primitivnější strategii uvažování. Stejně tak se bude chovat i v zátěžové situaci. Pokud se dítěti zdá úkol obtížný, může k jeho řešení použít i prelogické, intuitivní způsoby myšlení. Bude si vypomáhat různými, mnohdy již vývojově překonanými, způsoby a bude tak činit proto, aby se v něm vůbec vyznalo a aby pro ně byl takový úkol alespoň nějak řešitelný, byť nesprávně. V rámci obranných reakcí se uchýlí k postupu, který dobře zvládá a jenž pro ně představuje určitou jistotu. Přechod na nový způsob uvažování je pozvolný, jednotlivé fáze nelze jednoznačně oddělit“* (Vágnerová 2007, s. 111)

V tomto věku je myšlení vázáno na realitu. Dítě je schopné uvažovat o něčem konkrétním, co samo zná, i když to není aktuálně přítomné. K představě něčeho, co si dítě potřebuje alespoň představit, stačí minulá zkušenost. Na rozhraní předškolního a školního období je dítě zaměřeno na poznání skutečného světa. Chce vědět, jak funguje, jaký je nebo dokonce jak jej lze ovládat. Ve svých úvahách 6 – 7 leté děti vycházejí nejraději z vlastních zkušeností. Je pro ně lepší, když se mohou samy přesvědčit o pravdivosti tvrzení. S představami, pojmy a myšlenkami, které vycházejí z reálné zkušenosti, může manipulovat konkrétní logické myšlenky. Děti tohoto věku začínají chápat pravidla, která v určité situaci platí. Tato pravidla ovlivňují jejich uvažování a stávají se součástí jejich znalostí. Přijetí pravidel je projevem zobecnění reálné zkušenosti a integrace dílčích poznatků.

1.1.2.4 Chápání počtů

Při příchodu do školy děti vědí, že každé číslo slouží k označení určitého počtu. Dovedou do to však aplikovat v omezené míře. Většinou umí spočítat pět jednotek, s pomocí názoru (počítání na prstech). Znají názvy čísel, zvládnou vyjmenovat základní číselnou řadu, ale většinou jde jen o mechanické přeřikávání, kde chybí porozumění. Až postupem času začnou chápat logiku číselné řady. Důležité je uvědomění, že větší číslo v sobě zahrnuje menší číslo nebo spíše různé jejich kombinace. Začínají chápat, že závisí na tom, co posuzujeme, počítání je způsob obecnější klasifikace. Zároveň si uvědomují, že nezáleží na tom, zda se počítá od kraje nebo od prostředka, není důležité pořadí počítání. Přesnější porozumění odlišností, především v hodnocení méně či více, je důležitým signálem rozvojem matematického uvažování. Jde ale pouze o relativní hodnocení, které nemá obecnou platnost. Například zelených kostek je víc, ale vždy tomu tak nemusí být.

Mezi 5. a 7. rokem se začínají diferencovat matematické dovednosti jako samostatná kompetence. V tomto období si děti začínají osvojovat základní matematické operace jako je sčítání a odčítání. Jedná se o schopnost pochopit a aplikovat pravidla, která platí pro vztah mezi čísly.

1.1.2.5 Vývoj pozornosti

Vývoj je závislý na zrání CNS. Na počátku školního věku se kapacita a kvalita pozornosti mění. Důležitým znakem školní zralosti je dosažením žádoucí úrovně této funkce.

Koncentrace pozornosti

Na počátku školního věku dozrává schopnost soustředit se žádoucím směrem po určité, nezbytně nutnou dobu. Délka soustředění je stále dost omezená, dítě v sedmi letech se dokáže soustředit přibližně 7 - 10 minut.

Koncentrace pozornosti na podněty různé kvality není stejně náročná. Podněty mohou být zrakové a sluchové. Vizualně prezentované informace jsou pro děti jednodušší. Může se na ně dívat, jak dlouho chce nebo jak dlouho učitel dovolí, proto se může lépe soustředit na rozlišení jednotlivých detailů. Oproti tomu koncentrace pozornosti na sluchové podněty je pro dítě náročnější. Takové podněty totiž rychle mizí.

Pokud je dítě nezachytí, tak se k nim nemůže vrátit, nemůže je vnímat libovolně dlouho. Protože malí školáci neumějí ovládat zaměření pozornosti, je pro ně často obtížné sluchové podněty dobře zachytit.

Ovládání pozornosti

Rostoucí schopností ovládání pozornosti se projevuje vývoj pozornosti. Zejména z hlediska zaměření pozornosti. Až ve středním školním věku se rozvíjí schopnost přesouvat pozornost. Udržet zaměřenost pozornosti a nenechat se rozrušit nepodstatnými podněty je důležité pro školní práci. Někteří malí školáci nedokážou potlačit tendenci nevšímat si rušivých podnětů a nereagovat na ně, za což může nezralost určitých oblastí mozku. Takto se omezuje soustředění na žádoucí činnost. Nepodstatnými podněty lze lehce rozptýlit 6. – 7. leté dítě. Citlivost k rušivým vlivům klesá v průběhu vývoje.

1.1.2.6 Paměťové funkce

Na počátku školního věku se velmi intenzivně rozvíjejí. Dochází k tomu pod vlivem specifické stimulace, kterou škola poskytuje a v závislosti na zrání. Vývoj paměti se projevuje osvojením paměťových strategií, jejich flexibilnějším a efektivnějším využitím, rychlosti zpracování informací a zvýšením kapacity paměti.

Pokud mohou děti využít logických souvislostí, poté si více pamatují. Ke změně v počtu zapamatovaných jednotek vede aktuální informace, která se získá z předchozích znalostí a z nich vyplívající možnost překódování. Jednotkou může být slovo, slabika, písmeno, ale i celý obsah určitého sdělení. Pro děti je těžší zapamatovat si tři písmena, než tři slova o 9 písmenech. K snadnějšímu zafixování informace může přispět možnost nalézt ve zpracované informaci nějaké souvislosti. Potíže při řešení úloh může způsobit nezralost, která je příčinou omezení krátkodobé paměti. Schopnost selekce a potlačení aktuálně neužitečných informací jsou nezbytnou podmínkou pro kvalitativní rozvoj paměťových funkcí. K výraznému zlepšení těchto funkcí dochází mezi 5. - 7. rokem.

1.1.2.7 Emoční zralost

Zvýšením emoční stability, odolnosti vůči zátěži a změnou celkové reaktivity se projevuje zrání dětského organismu. U školsky zralých dětí převažuje vyrovnané emoční ladění, veškeré dění interpretují pozitivně. Když dojde k nějakému výkyvu emočního naladění, má to obvykle jasnou příčinu. Vývojově významným je způsob interpretace emocí, což je schopnost chápat emoční prožitky a přiřkládat jim určitý smysl. Rozvíjí se v závislosti na vlastní zkušenosti, porozumění vlastním emocím, zrání, na dosažení určitého stupně kognitivních schopností.

Stabilizací emočního očekávání se projevuje emoční paměť, ve vztahu k určité osobě, situaci nebo vlastnímu projevu. Již od raného věku se rozvíjí emoční zkušenost, ale u školsky zralého dítěte se dále specifikuje a přenáší na další situace. Například na vztah k vrstevníkům a učitelům, na školu. K pozitivnímu očekávání přispívají přijatelné zkušenosti. Riziko fixace obav zvyšují negativní zážitky, například strach z vrstevnické skupiny nebo ze školy.

Své emoce dokáží školsky zralé děti více vnitřně regulovat. Věří, že pokud nebudou na problém myslet, tak mohou své pocity ovládat. Vědí, že v některých případech musí vlastní emoční projevy potlačit. Je potřeba stimulovat rozvoj schopnosti regulovat projevy neimponujících nebo rušivých emocí jako je úzkost, strach nebo zlost. Jak uvádí Vágnerová: *„Nástup do školy, spojený s většími požadavky ze strany rodičů i této instituce, s tlakem na přijetí povinností, jejichž plnění je specifickým způsobem klasifikováno, může zhoršit emoční bilanci a stimulovat rozvoj negativním emocí, především úzkosti a strachu. Adaptaci na školní režim usnadňuje emoční zralost i zkušenost. V tomto směru navazuje na dřívější poznatky, především jistotu pozitivní naděje, kterou dítě získává v prvních letech života. Ve školním věku se projevuje přesvědčením, že neúspěch lze vždycky nějak napravit. Názor, že by školní práce mohla být zcela oproštěná od nepříjemných zážitků a nebýt emočně náročná, je naivní. Spíše jde o to rozeznat, co je pro dítě zvládnutelné a co nikoliv.“* (Vágnerová 2007, s. 115)

1.1.2.8 Vývoj autoregulačních mechanismů

Rozvoj sebeovládání souvisí s vývojem poznávacích procesů, hlavně s decentrací. Pokud dítě na svět nazírá egocentrickým způsobem, nemá důvod akceptovat jiný motiv než jeho vlastní uspokojení. V době nástupu do školy dochází k odstupu od čistě subjektivního pohledu. Při takovém odstupu je možné naučit se postupně přijímat povinnost jako obecně nadřazený motiv. Vývoj autoregulačních kompetencí závisí na učení, zrání a směřuje od emocionální regulace k vyšší formě. Ta je spojena s vědomím nutnosti a je založena na vůli. Na dosažení okamžitého uspokojení je zaměřena převážně emotivní regulace. V situacích, které jsou pro dítě nepříjemné a zatěžující je emoční regulace dost významná. Změnou postoje k překážkám se projeví vývoj autoregulačních mechanismů. Děti se učí vyrovnávat s oddálením nebo zmařením aktuálního uspokojení, které prožívají jako frustraci. Požadavek určitého výkonu nebo chování může představovat zátěž. Dítě musí být ochotné a schopné podřídit se příkazu učitele a dělat to, co je v danou chvíli nutné. Například nehrát si v době, ve které se má dítě učit.

Jak uvádí p. Vágnerová: *„Školní zralost zahrnuje dosažení určitého stupně rozvoje dětského poznávání, rozvíjí se zraková i sluchová percepce, mění se i uvažování, dochází k přechodu na úroveň konkrétních logických operací. Děti na rozhraní předškolního a školního věku jsou sice stále vázány na realitu, ale ve svém uvažování již respektují základní zákony logiky, Ubývá poznávacího egocentrismu, dítě již neulpívá na jednom hledisku. Školsky zralé děti dokáží více ovládat pozornost, zvyšuje se kapacita paměti a rozvíjejí se paměťové strategie. V závislosti na zrání CNS se zvyšuje emoční stabilita, školsky zralé děti dovedou své pocity víc ovládat a také jim lépe rozumí. Postupně se začíná rozvíjet sebekontrola a další autoregulační mechanismy.“* (Vágnerová 2007, s. 119)

1.2 Zápis k povinné školní docházce

V této kapitole chceme popsat, jak to u zápisu vypadá a doplnit o to, jak to probíhá u zápisu u nás v Mateřské škole a základní škole Stráž pod Ralskem.

1.2.1 Legislativní vymezení zápisu k povinné školní docházce

Jak uvádí zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, je zápis dětí do základních škol specifikován takto: „*paragraf 36 odst. 3: Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. Dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce června příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce. Podmínkou přijetí dítěte narozeného v období od září do konce prosince k plnění povinné školní docházky podle věty druhé je také doporučující vyjádření školského poradenského zařízení, podmínkou přijetí dítěte narozeného od ledna do konce června doporučující vyjádření školského poradenského zařízení a odborného lékaře, která k žádosti přiloží zákonný zástupce. § 36 odst. 4: Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku.*“ (Předpis č. 561/2004 Sb, 2015)

1.2.2 Průběh zápisu

Každá škola si rozvrhne zápis, dle potřeby, na určitý počet kalendářních dní. Záleží na počtu přihlášených dětí. Například na naší škole (ve Stráži pod Ralskem) probíhá zápis během dvou dnů, během kterých k zápisu zpravidla chodí 35 – 40 dětí. Na naší škole lze rozdělit zápis na dvě části.

- Formální část: jedná se o zahájení správního řízení k přijetí dítěte k povinné školní docházce. Zákonný zástupce naplní svou zákonnou povinnost a to tím, že požádá o přijetí dítěte k plnění povinné školní docházky, předá potřebné údaje dané školským zákonem.

- Motivační část: během které dochází k orientačnímu posouzení školní připravenosti a také k motivaci dítěte pro školní docházku.

1.2.2.1 Motivační část zápisu

Cílem motivační části zápisu je motivovat dítě pro školní docházku. Dále mu představit školu jako příjemné a bezpečné místo, kde se nemá čeho obávat. Pedagog u dítěte orientačně zjišťuje úroveň jeho dosažených dovedností a znalostí. A to za pomoci neformálních aktivit, jako jsou například: hra, rozhovor, připravené cílené aktivity na zhodnocení určitých dovedností jedince. U nás ve škole je to seřazení obrázků pohádky (Červená Karkulka), porovnávání velikostí předmětů, poznání geometrických tvaru na složeném obrázku vláčku, přiřazení čísla k obrázku (tečky), nakreslení lidské postavy a vypracování archu (viz. Příloha A).

Ukazatelem úrovně inteligence dítěte a jeho školní zralosti je kresba lidské postavy u zápisu k povinné školní docházce. Vychází se z předpokladu zákonitostí vývoje kresby, množství zobrazených detailů a správnosti provedení. Sleduje se obsahová (kvalita a množství detailů) a formální stránka kresby (proporce těla, spojení jednotlivých částí, dvojdimenzionálnost, symetrie pravé a levé části lidského těla). Dále se může sledovat postup při kreslení, velikost kresby, kvalita čar, úrovně motorických schopností (správné držení tužky, koordinace motoriky ruky a zraku).

Samotná doba interakce by neměla být delší než 20 minut. Na takovou to dobu je vyzrálé dítě schopno se soustředit.

1.2.3 Podklady pro orientační posouzení školní připravenosti dítěte

Jak uvádí statistické údaje MŠMT: „*Základní vzdělávání navazuje u téměř 90 % dětí na předškolní vzdělávání, které se uskutečňuje podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) v mateřských školách nebo přípravných třídách. Od září 2012 jsou přílohou RVP PV Konkretizované očekávané výstupy (KOV), které dále rozpracovávají a zpřesňují jednotlivé očekávané výstupy v rámci vzdělávacích oblastí RVP PV, které jsou popsány v optimální úrovni a které lze považovat pro děti na konci předškolního období za žádoucí. Konkretizované výstupy upřesňují požadavky na*

jednotlivé očekávané výstupy v podobě činností a příležitostí tak, aby bylo zcela jasné, co by mělo dítě zpravidla na konci předškolního vzdělávání dokázat.“ (MŠMT:Organizace zápisu 2014, 2015)

Součástí KOV je Desatero pro rodiče dítěte předškolního věku, které nabízí v přehledné podobě zákonným zástupcům dítěte předškolního věku základní informace o tom, co by před vstupem do školy mělo jejich dítě zvládnout. V Desateru jsou zachyceny vzdělávací, ale i výchovné předpoklady. Ale nesmíme zapomenout, že dítě dozrává nerovnoměrně, a že se může k některým parametrům pouze přiblížit. Škola by si měla zvolit činnosti, kterými by měla zjistit vybrané dovednosti z Desatera.

1.2.3.1 Desatero pro rodiče

U každého z bodu napíšeme příklad, kterým se při zápisu u nás ve škole daná dovednost zjišťuje.

1. Dítě by mělo být dostatečně pohybově a fyzicky vyspělé, být samostatné v sebeobsluze, vědomě ovládat své tělo. Například dítě zvládá drobné úklidové práce – u poznávání geometrických tvarů, ze kterých je poskládáno autíčko, si dítě dílky poskládá zpět na určené místo a uklidí po sobě.

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné, schopné řídit s kontrolovat své chování. Například vystupuje samostatně – během povídání u zápisu dítě samo odpovídá, nedívá se po rodičích a nečeká na jejich náповědu s odpovědí.

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené řečové, jazykové a komunikativní dovednosti. Například při vyprávění pohádky nad obrázky – správně vyslovuje hlásky, mluví gramaticky dobře, umí popsat obrázky a má přiměřenou slovní zásobu, dovede vyprávět příběh.

4. Dítě by mělo zvládat pravolevou orientaci, koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku. Například při kreslení postavy – správný uchop tužky, vyhraněná lateralita, tahy při kreslení jsou plynulé, přibývají detaily v kresbě, při popsání obrázku pozná, co je vpravo a co vlevo.

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat sluchové a zrakové vjemy. Například při poznávání geometrických tvarů rozeznat i jejich velikost a barvu, rozpozná číslice u cvičení s beruškou.

6. Dítě by se mělo orientovat v elementárních matematických pojmech, zvládat jednoduché myšlenkové a logické operace. Například rozpoznání geometrických tvarů, chápe, že číslovka vyjadřuje počet teček na berušce, umí vyjmenovat číselnou řadu. Při vyprávění pohádky ukáže, že rozumí časoprostorovým pojmům – na obrázku popíše co je dole, nahoře, na, pod.

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost, vědomě se učit a záměrně si zapamatovat. Například při plnění úkolů pracuje podle pokynů a samostatně, dokáže se soustředit, pamatuje si básničky a písničky.

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a vnímavé, schopné soužití ve skupině s vrstevníky. Například uplatňuje základní společenská pravidla – při zahájení zápisu pozdraví, na konci se rozloučí, za malý dárek, co dostane, poděkuje. Zvládne se řídit danými pokyny.

9. Dítě by mělo projevovat tvořivost a vnímat kulturní podněty. Například – zná pohádky a jejich hlavní hrdiny, umí písničky a básničky, kreslí a při krátkém povídání nad postavou můžeme zjistit, zda vystřihuje, modeluje a vytváří.

10. Dítě by se mělo orientovat v praktickém životě, ve svém prostředí a v okolním světě. Například nám dokáže říci, jak se jmenuje a kde bydlí, kde je jeho školka nebo kam si chodí hrát a hřiště. Umí si po sobě uklidit pomůcky, dodržuje slušné, přiměřené a bezpečné chování během zápisu.

1.3 Odklad povinné školní docházky

Pro tuto kapitolu jsme čerpali z publikace od Renaty Ležalové, z důvodu, že v ní je dané téma hezky vysvětleno a pracujeme s ní v naší mateřské škole.

V životě každého dítěte představuje vstup do školy velkou změnu. Na dítě je kladen nárůst požadavků, což pro něj znamená velkou zátěž. Pokud je dítě pro školu nezralé, může při jeho nástupu do školy dojít k vážným obtížím nebo k selhání, což může způsobit ztrátu motivace. Může tak dojít k ohrožení splnění základního úkolu školního věku.

1.3.1 Legislativní vymezení odkladu povinné školní docházky

Jak uvádí Ležalová: *„Odklad povinné školní docházky (dále jen „odklad“) se odvíjí od § 36 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání (dále jen „školský zákon“, který byl 1. 1. 2015 novelizován) – Plnění povinnosti školní docházky. Každý rodič je povinen přihlásit své dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 15. ledna do 15. února kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Zahajuje ji ve školním roce, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku. Znamená to tedy, že i když se rodiče rozhodnou pro odklad, je jejich povinností dítě ke školní docházce přihlásit v daném termínu.*

Odklad povinné školní docházky je vymezen školským zákonem, § 37, a to takto: „Není-li dítě po dovršení šestého roku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného poradenského zařízení, odborného lékaře nebo klinického psychologa. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.“

Posouzením příslušného školského poradenského zařízení se rozumí vyjádření pedagogicko-psychologické poradny, ale v případě zjišťování speciální připravenosti žáků se zdravotním postižením je třeba vyjádření příslušného speciálně-pedagogického centra. Odborným lékařem způsobilým posoudit zdravotní stav dítěte pro účely odkladu začátku povinné školní docházky může být dětský lékař nebo praktický lékař pro děti a dorost, a to zejména v situacích, kdy k odložení začátku povinné školní docházky dojde

z důvodu celkové tělesné nezralosti, častého onemocnění apod. V případě, že je dítě v lékařské péči pro jiné zdravotní obtíže, posouzení by měl provést odborný lékař, který je pro tuto oblast specialistou, teda např. alergolog, neurolog, kardiolog apod.

Rozhodnutí o odkladu vydává ředitel školy, ve které bylo dítě zapsáno, na základě písemné žádosti zákonného zástupce dítěte. Ředitel žádosti o odložení začátku povinné školní docházky vyhoví pouze v případě, že obě posouzení budou kladná. Možnosti rodičů (zákonných zástupců) při žádání odkladu povinné školní docházky jsou tyto: 1. Rodiče požadují o odklad školní docházky přímo u zápisu k povinné školní docházce a tuto žádost zákonem stanoveným způsobem doloží. V takovém případě může ředitel školy rozhodnout o odkladu povinné školní docházky přímo. 2. Rodiče při zápisu k povinné školní docházce odklad nežadají, ale jsou informováni o možnosti jeho udělení. Ředitele školy o odklad povinné školní docházky požádají až následně (a žádost doloží způsobem stanoveným zákonem). Kdy mezní termín odevzdání doporučení k odkladu povinné školní docházky je 31.5. O odkladu povinné školní docházky musí být v souladu s § 37 odst. 3 školského zákona rozhodnuto před začátkem příslušného školního roku.

Kopii Rozhodnutí předává rodič mateřské škole, která na tomto základě prodlouží dítěti pobyt v mateřské škole o jeden rok. V tomto roce, stejně jako v posledním roce před zápisem do školy je dítě osvobozeno od úplaty (školský zákon § 123, odst. 2) v souvislosti s § 34, ve kterém je zakotveno přednostní právo dítěte navštěvovat poslední rok před vstupem do školy mateřskou školou, a to rovněž bezúplatně. Pokud je dítěti odložena školní docházka o jeden rok, je rodič povinen dítě v příštím roce opět k povinné školní docházce přihlásit.“ (Ležalová, 2010, s. 4 – 5)

1.3.2 Charakteristika školní nezralosti

Dítě nemusí být z nějakého důvodu dostatečně připravené nebo zralé pro zvládnutí nároků potřebných pro vstup do školy, i když dovršilo hranice šesti let věku. Nezralosti si většinou všimne rodič nebo učitelka v mateřské škole v porovnání s ostatními dětmi ve třídě. Školní nezralost lze rozdělit na: psychickou, fyzickou a sociální.

- Psychická nezralost – pomalejší zrání nervového systému a nezralost některých funkcí (opožděný vývoj grafomotoriky, horší úroveň vyjadřovacích schopností i logopedických vad, menší schopnost koncentrace pozornosti a špatná úroveň pozornosti).

- Fyzická nezralost – špatný zdravotní stav, zvýšená nemocnost a nedostatečný vzrůst dítěte.
- Sociální nezralost – nadměrná fixace na rodinu, nedostatek sociálních zkušeností (většinou u dítěte, které nenavštěvovalo mateřskou školu).

Podnětem k úvaze o odkladu školní docházky bývá výskyt některého ze znaku školní nezralosti.

1.4 Předškolní výchova

Na zpracování této kapitoly jsme čerpali z publikací od Tiny Bruceové *Předškolní výchova*, Zuzany Kollárikové a Branislava Pupala (eds.) *Předškolní a primární pedagogika*.

Předškolní děti si po staletí doma hrály, svým tempem dozrávaly do věku, který byl spojen s určitými povinnostmi, a rodiče se domnívali, že je pro dítě lepší tuto etapu prožít bezstarostně a nezávazně. Až odchod rodičů za prací mimo domov a rodinu tuto situaci změnil. Bylo nutné postarat se o malé děti v době, kdy rodinná péče selhává nebo chybí, a proto byly pro děti předškolního věku založeny veřejné výchovné instituce. Ty přináší proměnu hodnoty dětství a způsobů předškolní výchovy. Nezávazné činnosti a spontánní hry jsou nuceny uvolnit prostor pro zacílená zaměstnání a užitečné činnosti, s kterými je spojena nutnost pořádat, usměrňovat a organizovat. Přípravu dítěte na život lze prostřednictvím předškolní výchovné instituce usměrnit, cestu k dospělosti urychlit a poznatky rozšiřovat.

Předškolní vzdělávání koriguje tradiční představu o nutnosti ustavičného utváření a vedení dítěte. Dítě je vnímáno jako aktivní jedinec, který se uplatňuje v interakci s dospělými a s vrstevníky. Komunikuje s nimi, s prostředím a celým okolním světem. Proto by měl být ve vzdělávání kladen důraz na přirozenost, spolehlivost a vyvážené naplňování potřeb. Měly by být vytvářeny mnohostranné příležitosti k získávání zkušeností a to ve všech oblastech osobnostního rozvoje. Musí být respektována hodnota osobně prožívané zkušenosti a poznání dítěte, jeho individualitu a možnosti, včetně těch, které jsou dány sociokulturními či zdravotními odlišnostmi.

1.4.1 Hlavní cíle předškolního vzdělávání

Mezi hlavní cíle předškolního vzdělávání by mělo patřit:

- pomoc sociálnímu a emocionálnímu rozvoji a přizpůsobení dítěte – samostatnost, pozitivní sebepojetí, sebevyjádření, řešení běžných sociálních situací a rozvoj mezilidských vztahů;
- podpora vztahu k učení a poznávání. Poskytnutí podmínek k učení a poznávání okolního světa;
- příprava v oblasti intelektových a řečových dovedností, které souvisejí s primárním vzděláváním – myšlení, komunikační dovednosti;
- pěstování a rozvoj individuálního vyjádření. A také tvořivých schopností v oblasti etické, emocionální a estetické.

V českém školství jsou záměry a cíle osobnostně orientované předškolní výchovy definovány Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání. V rámcovém programu vzdělávání jsou oblasti předškolního vzdělávání rozděleny do pěti oblastí – Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět.

Nejobecnějším cílem je dovést dítě k tomu, aby získalo základy svých individuálních předpokladů pomocí optimálního rozvoje. Např. zdravá sebejistota a sebevědomí, pro schopnost být samo sebou a umět se přizpůsobit životu v sociální komunitě, v kulturní společnosti. Mezi další cíle patří pomoc dětem v jejich učení a rozvoji, pomoc dětem stát se samostatnými osobnostmi, které jsou schopné projevit se a působit na své okolí.

Tato podoba předškolního vzdělávání vyvolává nutnost odborné přípravy a dalšího vzdělávání předškolních pedagogů, a to tak, aby získali profesionální dovednosti a specifické odborné znalosti ze širšího spektra oborů. Učitelky musí zvládnout pracovat s věkově smíšenými skupinami a integrovanými dětmi, schopnost poskytovat individuální péči, umět si dotvořit vlastní program na základě rámcového programu, komunikovat s rodiči a nést i větší míru odpovědnosti na základě právní subjektivity.

1.4.2 Obecné principy tradiční předškolní výchovy

Obecné principy vznikly díky třem hlavním průkopníkům předškolní výchovy. Jedná se o Fridricha Wilhelma Fröbela (1782 – 1852), Rudolfa Steinera (1861 – 1925) a Marii Montessoriovou (1869 – 1952). Všichni zmínění se stali světově uznávanými osobnostmi. Byli vynikajícími teoretiky výchovy a dovednými praktiky. Zasáhli do hlavních výchovných směrů v Severní Americe a Evropě. Obecné principy byly zcela zásadní pro vytváření tradic předškolní výchovy. Které uvádí Bruceová:

1. *„Dětství je považováno za plnohodnotnou součást života, a ne pouze za „přípravu na dospělost“. Proto i výchova je chápána jako přínosná pro daný okamžik, a ne jen jako příprava a výcvik na pozdější období života.*

2. *Důležité je dítě jako celek. Zdůrazňuje se zdraví jak tělesné, tak duševní, stejně jako potřeba vnímat, přemýšlet, mít duchovní zážitky.*

3. *Učení nelze rozškátulkovat, protože všechno poznání, vědění je vzájemně propojeno.*

4. *Velký význam má vnitřní motivace, která ústí v činnost, k níž dítě dává podnět samo a samo ji i řídí.*

5. *Důraz na sebekázeň.*

6. *Vývoj dítěte lze rozdělit na specifická stádia.*

7. *S výchovou a vzděláváním dítěte je třeba začít u činností, které dítě ovládá, ne u činností, kterou nezná.*

8. *Dítě má svůj vlastní vnitřní život, který projevuje jen za příznivých okolností a podmínek.*

9. *Pro dítě jsou velmi důležití lidé (jak dospělí, tak děti), se kterými je v kontaktu.*

10. *Výchova dítěte je chápána jako vzájemné ovlivňování dítěte a vnějšího prostředí, které zahrnuje ostatní osoby v jeho okolí a vědění samo o sobě.“ (Bruceová, 1996, s. 19 – 20)*

1.4.3 Význam lidí v okolí dítěte

Pro vývoj dítěte je důležité, aby se dostávalo do kontaktu s ostatními lidmi, nejen s dětmi, ale i s dospělými. Nejvíce přichází dítě do kontaktu s rodinnými příslušníky. Dítě se setkává s osobami, které si samo zvolilo, ale i s těmi, které si samo nevybralo. Nejdůležitějšími postavami pro vývoj dítěte jsou členové rodiny, ale také lidé, kteří s rodinou přicházejí do kontaktu. Při řešení problému nějakého problému dítěte nebo rodiny, je pro dítě nejlepší, když se na tom podílí více specialistů a odborníků. Kontakt s ostatními dětmi je pro jedince velmi důležitý. Získává tím možnost rozvíjet svou schopnost navazovat a budovat vztahy, ať už jde o vztahy hluboké a dlouhodobé, nebo jen krátkodobé, které ho naučí ke každodennímu soužití s ostatními lidmi.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Cíl šetření

Po vybrání tématu jsme si stanovili tyto cíle:

Zjistit a analyzovat vývoj vybraných kritérií školní zralosti u šetřených dětí z mateřské školy v posledním roce předškolní docházky (kresba postavy – počet prstů na ruce, detail obličeje, zobrazení těla; poznání geometrických tvarů a barev; přiřazení čísla k počtu teček; P – L orientace – dokreslování polovin obrázků).

Porovnat dosažené úrovně vybraných kritérií školní zralosti s úrovní dosažené u zápisu do 1. třídy základní školy. Zjistit, zda bude neznámé prostředí, či společenský tlak u zápisu působit na dosaženou úroveň dětí.

Porovnat úroveň školní zralosti u chlapců a dívek.

Stručnou kazuistikou zmapovat schopnosti a návyky dítěte, a také jeho rodinné zázemí.

2.2 Předmět zkoumání

Jak lze charakterizovat problematiku školní zralosti, jaké jsou rozdíly ve školní zralosti dětí ve známém prostředí posledního ročníku mateřské školy a v neznámém prostředí u zápisu do 1. třídy základní školy, jaká je úroveň školní zralosti u chlapců a dívek.

2.3 Předpoklady

1. Předpokládáme, že více než 80% dětí, které dovrší šesti let věku v období od června do srpna, nedosáhnou všech posuzovaných kritérií školní zralosti.

2. Předpokládáme, že v období od zápisu do 1. třídy základní školy do konce školního roku alespoň 95% šetřených dětí dosáhne všech posuzovaných kritérií školní zralosti.

3. Lze předpokládat, že v neznámém prostředí u zápisu do 1. třídy základní školy vykazuje většina dětí horší úroveň školní zralosti než ve známém prostředí mateřské školy.

2.4 Diagnostika

Pro zpracování této kapitoly jsme čerpali z publikací od Dany Švingalové *Teorie a praxe případové práce ve speciální pedagogice*, Jiřiny Klenkové a Heleny Kolbábkové *Diagnostika předškoláka – správný vývoj řeči dítěte*, Petra Gavory *Úvod do pedagogického výzkumu*, Pavla Dittricha *Pedagogicko – psychologická diagnostika*, Vladimíra Hrabala *Pedagogicko psychologická diagnostika žáka*, Evy Srokové a Dagmary Vavrošové *Speciálně pedagogická diagnostika ve školní praxi*, Roseline Davido *Kresba jako nástroj poznání dítěte*, Dobromily Trpišovské a kolektivu *Psychologická diagnostika pro učitele*. V těchto publikacích jsme našli velmi podobné vysvětlení daného tématu, které bylo vhodně zpracované.

Jak uvádí Švingalová: *„Diagnostiku lze vymezit jako záměrnou a cílevědomě zaměřenou odbornou činnost, jejímž cílem je získání co nejobektivnějších diagnostických údajů prostřednictvím adekvátních diagnostických metod. Jedná se o dynamický rozpoznávací proces, jehož výsledkem je diagnóza a určení jejího stupně závažnosti. Jinými slovy se tedy jedná o proces sloužící k rozpoznávání obtíží, projevů a příznaků a jejich příčin.“* (Švingalová, 2004, s. 11)

Stanovení diagnózy je výsledkem diagnostiky. Diagnóza znamená vymezení, rozlišení, rozpoznání nejdůležitějších vlastností, znaků, projevů či příznaků chorob, poruch, postižení, vad.

2.4.1 Pedagogická diagnostika

Dle Švingalové: *„Je zpravidla charakterizována jako praktická diagnostická činnost spočívající ve zjišťování, rozpoznávání, posuzování, charakterizování a hodnocení stavu a úrovně žákovy či studentovy osobnosti. Jejím smyslem je zkvalitnění pedagogické péče o každého jedince. Výsledkem pedagogické diagnostiky je pedagogická diagnóza.“* (Švingalová, 2004, s. 12)

2.4.2 Diagnostická metoda

Při použití metody získáváme data z terénu. Každá z metod má své výhody a nevýhody. Během našeho zkoumání jsme museli použít více metod, což nám přineslo komplexnější výsledky. Použili jsme metody: kazuistika, pozorování, obsahová analýza kresby postavy.

2.4.2.1 Kazuistika

Kazuistika je případová studie, která analyzuje a popisuje jedince. Pro naši kazuistiku jedince jsme použili popsání rodinné situace a informace od třídní učitelky.

2.4.2.2 Pozorování

Pozorování patří mezi nejpoužívanější metodu, která nám poskytuje cenné informace v přirozených podmínkách. Jde o plánované, záměrné, systematické, objektivní a přesné pozorování jedince.

Za pomoci pozorování jsme zmapovali vývoj vybraných kritérií školní zralosti. Během našeho výzkumu jsme pozorovali chování dětí v průběhu běžného dne v mateřské škole, u zápisu k povinné školní docházce. Následně jsme zápis provedli v mateřské škole, jejíž prostředí je pro dítě známé. Výsledky obou zápisů jsme porovnali.

2.4.2.3 Obsahová analýza kresby postavy

Pro zpracování analýzy jsme si stanovili kritéria vybraných znaků v kresbě lidské postavy (počet prstů na ruce, detaily obličeje, zobrazení těla). Vývoj v používání těchto znaků bude zaznamenán během školního roku a to v září, v prosinci, u zápisu k povinné školní docházce a po zápisu. Analýza pomůže odhalit vývojové odlišnosti.

2.5 Charakteristika skupiny vybraných dětí

Sběr dat proběhl v Mateřské škole a základní škole Stráž pod Ralskem. Vybrali jsme 16 dětí ze tří tříd mateřské školy, které docházejí posledním rokem do mateřské školy a čeká je zápis do 1. třídy základní školy. Věk dětí je 5 – 7 let. Vybrali jsme děti, které mají odlišné rodinné zázemí, délku docházky do mateřské školy.

Ve skupině dětí je 8 chlapců a 8 dívek. Z toho jeden chlapec a jedna dívka mají odklad školní povinné docházky.

Tabulka1: Charakteristika skupiny vybraných dětí

KRITÉRIA	RODINNÉ PROSTŘEDÍ			DOCHÁZKA DO MŠ		ODKLAD ŠKOLNÍ DOCHÁZKY		DATUM NAROZENÍ			
	Sociálně slabé	Průměrné	Velmi dobré	Déle než 1 rok	Méně než 1 rok	Nemá odklad	Má odklad	2005 (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 měsíc)	2005 (9, 10, 11, 12 měsíc)	2006 (1, 2, 3, 4, 5, měsíc)	2006 (6, 7, 8 měsíc)
Adam	X			X			X	X			
Agáta			X	X		X				X	
Alena		X		X		X			X		
Andrea		X		X			X	X			
Anna			X	X		X					X
David		X		X		X				X	
Ella		X		X		X			X		
Jan		X		X		X					X
Linh		X		X		X			X		
Lucie			X	X		X				X	
Martin D.	X				X	X				X	
Martin S.			X	X		X			X		
Matyáš		X		X		X					X
Ondřej		X			X	X					X
Veronika		X		X		X			X		
Vojtěch		X		X		X				X	
Celkem	2	10	4	14	2	14	2	2	5	5	4
%	12,5	62,5	25	87,5	12,5	87,5	12,5	12,5	31,25	31,25	25

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

2.6 Sběr potřebných informací, posuzování vybraných kritérií školní zralosti a kresba postavy

Pro napsání stručné kazuistiky jsme využili informací od třídní paní učitelky a pomocí pozorování jednotlivých dětí. Během školního roku jsme nashromáždili informace a kresby postavy. První kresba postavy byla vyhotovena v říjnu, druhá kresba postavy byla vyhotovena v prosinci. Třetí kresba postavy byla u zápisu (únor) do 1. třídy základní školy a čtvrtá kresba byla nakreslena měsíc po zápisu. Během školního roku jsme pozorovali, jak skupina dětí zvládá vybraná kritéria školní zralosti. Tato kritéria jsme pozorovali také při zápisu a měsíc poté, kdy jsme si se skupinou dětí zápis zopakovali ve známém prostředí mateřské školy.

Zkoumali jsme:

1. rozvoj kresby lidské postavy (počet prstů na ruce, detail obličeje, zobrazení těla),
2. poznávání geometrických tvarů a barev (viz. Příloha B),
3. přiřazení čísla k počtu teček na obrázku (viz. Příloha C),
4. P – L orientaci (dokreslování polovin obrázků).

Zjištěné informace porovnáme a zaneseme do přehledné tabulky. Je přihlíženo na rodinné zázemí dítěte, na pohlaví jedince, délce docházky do mateřské školy a také na datum narození.

2.7 Analýza jedinců

V této kapitole se budeme věnovat každému dítěti jednotlivě: kazuistika, přehledná tabulka, ve které budou zaznamenány výsledky analýzy vybraných kritérií školní zralosti a to v období říjen, prosinec, zápis (únor) a březen. Dále bude následovat fotodokumentace.

2.7.1 ADAM – kazuistika

Adam se narodil 16. 5. 2005 a to do neúplné rodiny. Žije jen s matkou a s dalšími třemi sourozenci. Maminka má základní vzdělání a je na mateřské dovolené s nejmladším ze sourozenců Adama. Chlapec je na maminku a na své sourozence fixovaný. Matka se o děti neumí postarat a ekonomická situace rodiny je špatná. Celá rodina je pod dohledem sociální pracovnice.

Chlapec měl již v minulém školním roce odklad povinné školní docházky. (viz. Příloha D). Důvodem byly výrazné problémy s výslovností, nesrozumitelnost mluvního projevu, rozptýlená pozornost, neschopnost dokončení úkolu, nerespektování autority, vadný úchop tužky, znatelné potíže v grafomotorickém zpracování postavy. Dnes už je Adamovi více rozumět (někdy se musíme hodně soustředit, abychom pochopili, co chce říci), ale snaží se vyslovovat správně, při dobře zvolené motivaci úkol dokončí a kresba postavy se také zlepšila.

Co se týče kolektivu, tak se chlapec nestraní, ale neumí se podělit o hračky. Pokud chce jeho hračku někdo půjčit, tak se na dítě rozkřičí a několikrát se stalo, že se uchýlil i pošťuchování. Adam potřebuje trpělivý a klidný přístup paní učitelky. Pokud je jeho nálada dobrá, tak se zapojí do aktivity a dokáže projevit i zájem o danou činnost. Chlapec mateřskou školu navštěvuje již třetím rokem. Lze u něj pozorovat posun od nástupu do mateřské školy. Postupně se začal zapojovat do aktivit.

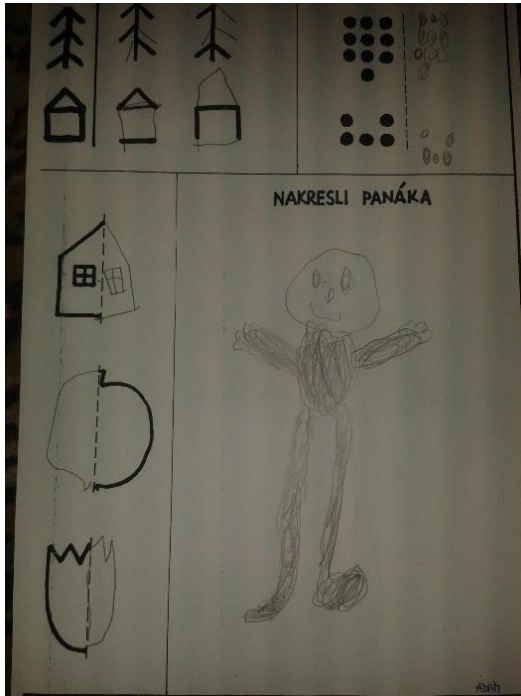
Fotodokumentace Adamových kreseb

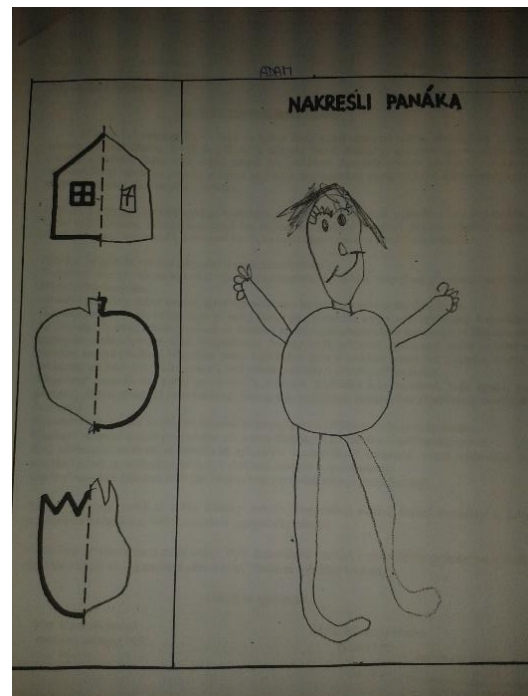
Obrázek 1 Adam – říjen

Obrázek 2 Adam – prosinec

Obrázek 3 Adam – únor

Obrázek 4 Adam – březen

2.7.2 AGÁTA – Kazuistika

Agáta se narodila 18. 3. 2006 do úplné rodiny. Žije s matkou i otcem. Maminka pracuje jako chůva dětí a otec jako dělník ve fabrice. Agáta má ještě starší sestru, která studuje na střední škole. Se starší sestrou má velmi hezký vztah, často ji sestra v mateřské škole vyzvedává. Rodinné vztahy jsou velmi dobré a ekonomická situace rodiny také. Víkendy se snaží rodina trávit společně – výlety, sportovní vyžití (jízda na kole, procházky, návštěva bazénu a další).

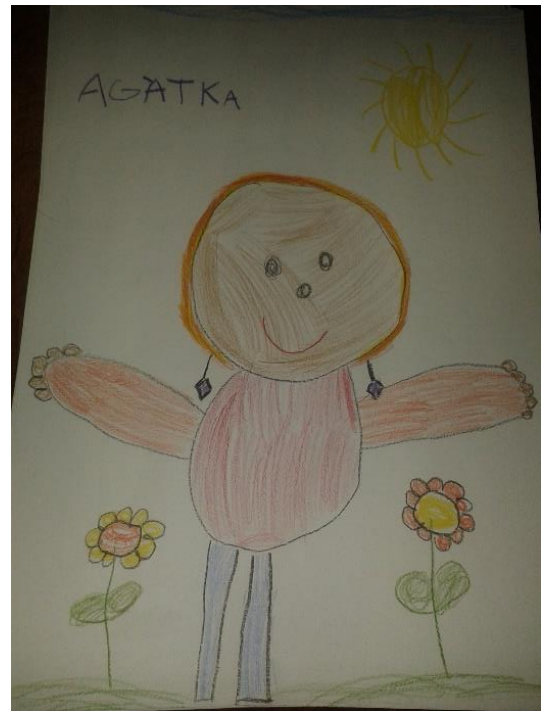
Agáta, jako nejmladší člen rodiny, je hodně opečovávaná a dalo by se říci, že je jí vše povoleno. Často se stává, že musí být středem pozornosti. Je přemýšlivé a chytré děvče. Pokud ji daná činnost zaujme, tak se do ni dokáže ponořit. Ale pokud ji daná činnost nudí nebo je pro ni velmi jednoduchá, tak dá své znepokojení, někdy až znudění, jasně najevo. Ráda diskutuje, je zvědavá, baví ji hudební a výtvarná část dne. Má ráda říkadla, básničky, ale i vyprávění pohádek, sama ráda vypráví. Má velmi dobře vyvinuté komunikační schopnosti, ve svém vystupování je sebevědomá. Agáta chodí hezky oblékaná a vždy si obléká „módní“ novinky. Navštěvuje uměleckou školu, obor hudební.

Je vůdčí typ, což se projevuje i při hrách, do kterých se bez problémů zapojuje. Respektuje autoritu a plní pokyny a slovní příkazy. Pokud se ji něco nezamlouvá, dle jejích představ, tak si to pro sebe pozmění, ale stává se to je málo kdy. Při kreslení používá svou fantazii a představivost. Mezi dětmi je oblíbená a má spoustu kamarádek a kamarádů ve třídě.

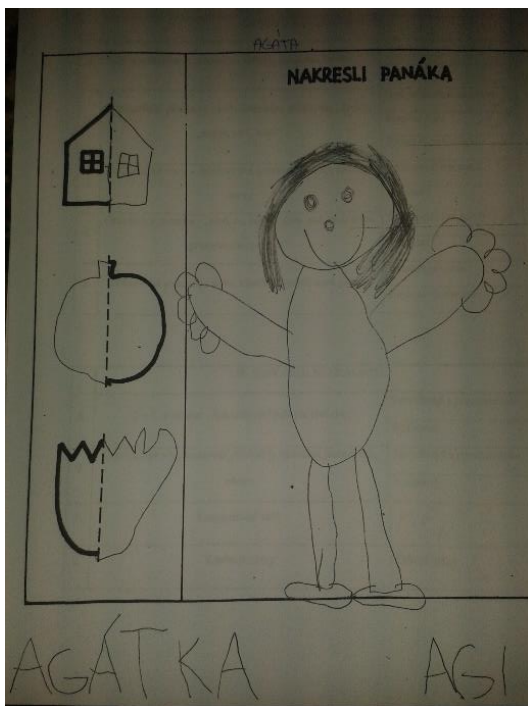
Fotodokumentace Agátčiných kreseb

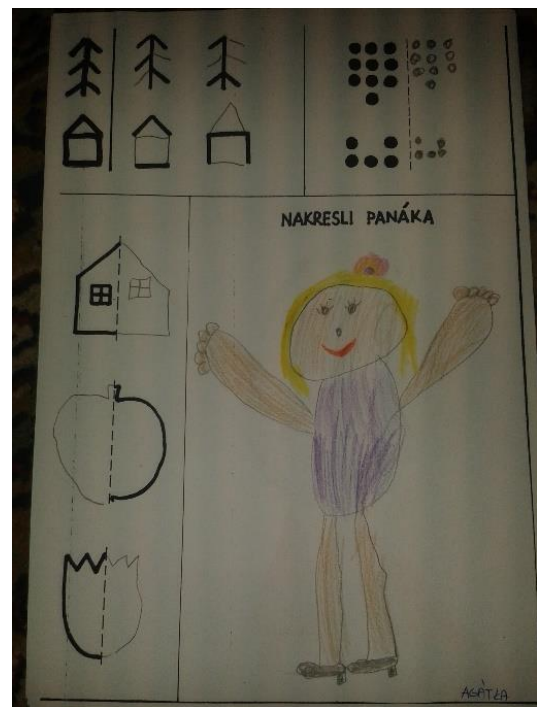
Obrázek 5 Agáta – říjen

Obrázek 6 Agáta – prosinec

Obrázek 7 Agáta – únor

Obrázek 8 Agáta – březen

Tabulka 3: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Agáta

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE													
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO																			
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Nejsou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	
ŘÍJEN	X		X		X	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X				X		X			X	
PROSINEC	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	X				X	
ÚNOR	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X		
BŘEZEN	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X		

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: U Agáty můžeme zaznamenat pokrok u kritérií, která ji na začátku školního roku dělaly trochu potíže. Kresba postavy je přiměřená věku, jediné, co nezobrazuje, jsou uši. V poznávání zelené a hnědé barvy bylo možno sledovat pokrok. V poznávání geometrických tvarů (čtverec, obdélník) je pokrok vidět již v prosinci a také u zápisu. Tyto dva geometrické tvary se jí velmi pletly. Co se týče přiřazení čísla k tečkám, tak byl pokrok zaznamenán již v prosinci. Dokreslování obrázků dělalo Agátě značné potíže, ale do zápisu se to natrénovalo a poté to již potíže nedělalo. Její výkon při zápisu je stejný, jako při opakování v mateřské škole. U zápisu byla Agáta sebevědomá, na pokyny paní učitelky reagovala dobře a pohotově. Při plnění úkolů se soustředila.

2.7.3 ALENA – Kazuistika

Alena se narodila 9. 10. 2005. Žije pouze s matkou a o dva roky mladším bratrem. Každý ze sourozenců má jiného otce a nyní žijí jen s matkou a občas je u nich nový přítel matky. Alena je zvyklá starat se o mladšího bratra. Pokud je matka v práci, tak se o děti stará jejich teta nebo paní na hlídání. Ekonomická situace rodiny je průměrná.

Do mateřské školy začala Alena chodit ve třech letech. Je velmi upovídaná, ráda vypráví příběhy. Má bohatou slovní zásobu, výslovnost je bez problémů. Při povídání na dané téma ráda přispívá svými znalostmi. Je velmi kamarádká, ráda pomůže mladším dětem, což má naučené z domova, kde se často stará o mladšího bratra. Při hrách zapojuje mladší děti. Mezi dětmi je oblíbená. Do nedávna chodila do umělecké školy – obor výtvarná činnost. Pokud si může vybrat, tak ráda kreslí a vyrábí z papíru.

Zcela respektuje pokyny paní učitelky, je pečlivá, udrží pozornost a svou činnost vždy dokončí. Je samostatná, šikovná, velmi zvědavá. Vyzná se v okolí, ráda vyřizuje drobné vzkazy. Pokud se doma něco děje, tak to na Aleně vždy poznáme, je roztěkaná, nesoustředěná, nechce si hrát s dětmi. V takových dnech si nejradši kreslí nebo prohlíží obrázkové knížky. V neznámém prostředí je neklidná, nervózní, ale po chvíli to z ní opadne a je opět živá a upovídaná.

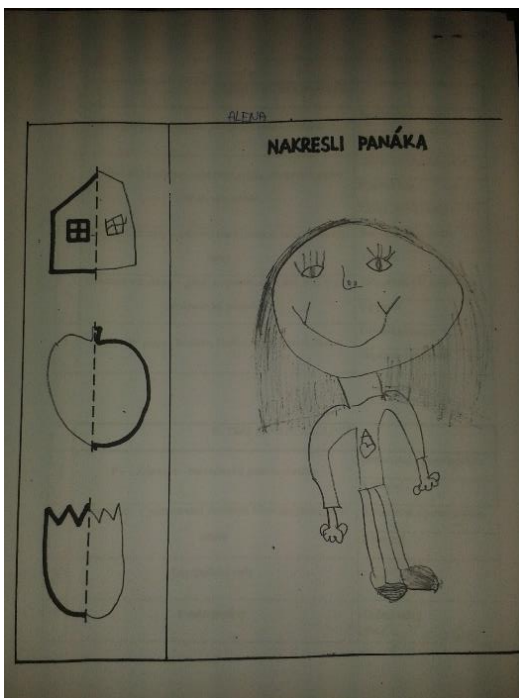
Fotodokumentace Alenčiných kreseb

Obrázek 9 Alena – říjen

Obrázek 10 Alena – prosinec

Obrázek 11 Alena – únor

Obrázek 12 Alena – březen

Tabulka 4: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Alena

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE		
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO								
BŘEZEN	X			X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ÚNOR	X			X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
PROSINEC		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ŘÍJEN	X			X	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: Alena byla v neznámém prostředí velmi nervózní a nesvá. Nedokázala se pořádně soustředit a začala zmatkovat při poznávání barev a geometrických tvarů. V březnu, ve známém prostředí zvládla všechna vybraná kritéria. Kresba postavy je přiměřená věku. Přiřazování čísla a P – L orientace jsou zafixována a to zvládla i přes velkou nervozitu. Vyprávění pohádky a komunikace s paní učitelkou byly v pořádku.

2.7.4 ANDREA – Kazuistika

Andrea se narodila 28. 1. 2005 a to do neúplné rodiny. Žije pouze s matkou, ale s otcem má hezký vztah a velmi často se navštěvují. Matka je starší a má středoškolské vzdělání. Do práce musí dojíždět a v její nepřítomnosti se o děvče stará její patnáctiletá sestřenice. Matka má také ještě brigádu, protože chce své dceři dopřát jen to nejlepší. Matka se snaží Andree kompenzovat svou nepřítomnost doma drahými hračkami. Ekonomická situace rodiny je průměrná.

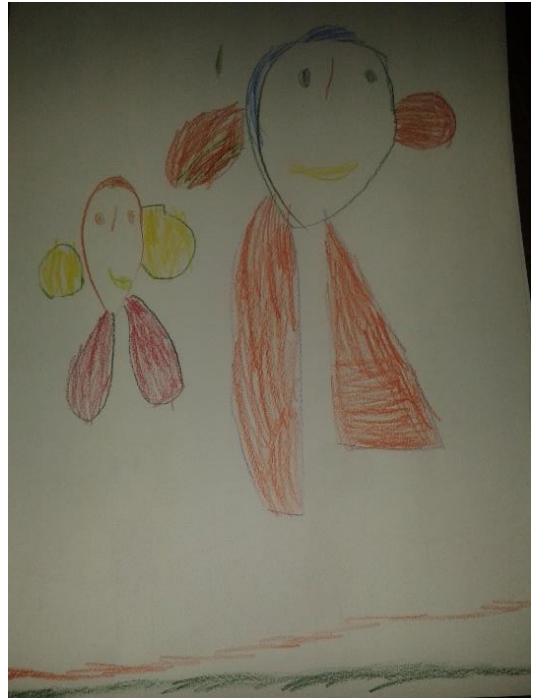
Andrea měla již v minulém školním roce odklad povinné školní docházky. (viz. Příloha E). Důvodem byla vada řeči, neschopnost dokončení úkolu bez pomoci, vadný úchop tužky, nezvládnutí pravolevé orientace, kresba postavy byla velmi jednoduchá. Dnes už je vada řeči menší (pravidelné návštěvy logopeda), při dobře zvolené motivaci úkol dokončí a kresba postavy se také zlepšila.

Do mateřské školy začala chodit ve čtyřech letech. Je velmi tichá, straní se kolektivu. Pokud jí děti vtáhnou do hry, tak se nechá, ale sama kamarády nevyhledává. Dva roky chodí k logopedovi a jde znát pokrok. Dokončení úkolu dělá Andree problém, ale při dobré motivaci a menší dopomoci úkol dokončí. Kresba postavy není stále přiměřená věku, ale jde vidět velký pokrok během roku. Ráda si hraje a prohlíží knížky, ale radši o samotě, než s ostatními dětmi. Během školního roku jsme museli hodně trénovat vybraná kritéria k zápisu do první třídy.

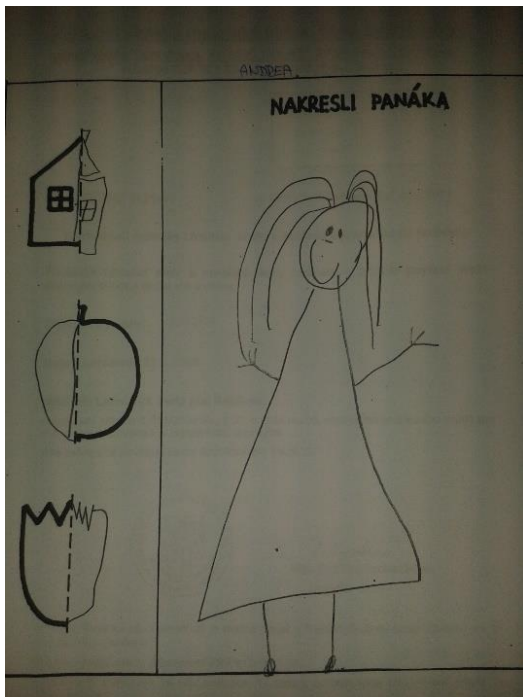
Fotodokumentace Andreiných kreseb

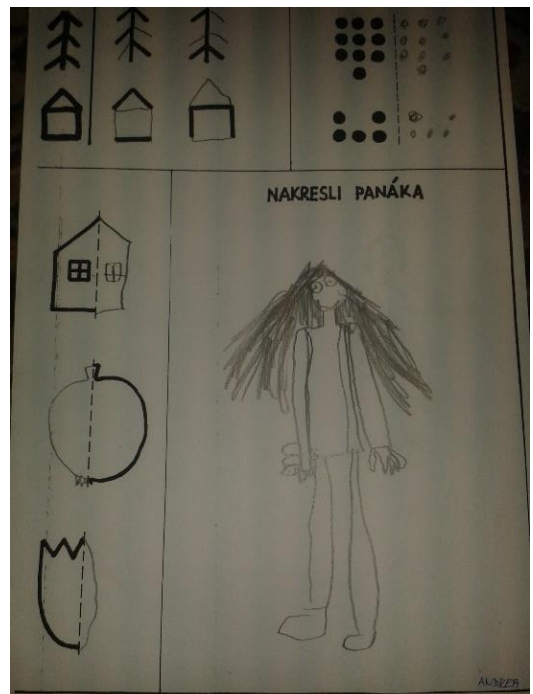
Obrázek 13 Andrea – říjen

Obrázek 14 Andrea – prosinec

Obrázek 15 Andrea – únor

Obrázek 16 Andrea – březen

2.7.5 ANNA – Kazuistika

Anna se narodila 8. 8. 2006 do úplné rodiny, která je velmi dobře ekonomicky zajištěná. Matka pracuje v místě bydliště a otec pracuje v zahraničí. I přes to, že otec je málo doma, tak má k němu Anna vybudovaný velmi hezký vztah. Má ještě starší sestru, která studuje na střední škole. Sestra je zvyklá se o Annu, v nepřítomnosti rodičů, postarat. Každou volnou chvíli se snaží rodina trávit společně (výlety, dovolené, ...).

Do mateřské školy začala Anna chodit ve třech letech. Byla to taková tichá, lehce přehlédnutelná holčička. Ale nyní je to velmi živé a společenské dítě. Chodí hezky a draze oblékána. Každý kousek oblečení je značkový a kvalitní. Holčičky ji často závidějí nejnovější hračky, které nosí do školky, aby je ukázala kamarádům. Ráda komunikuje, nejen s dětmi, ale i s dospělými. Vyslovuje všechny hlásky, má velkou slovní zásobu. Ráda vypráví pohádky a vymyšlené příběhy. Pokud se má rozhodnout, tak se rozhodne rychle. Mezi dětmi je oblíbená a má spoustu kamarádů. Není lakomá, umí se podělit o hračky. Do činností se ráda zapojuje a svůj úkol vždy dokončí. Kreslení nepatří mezi její silnou stránku, ale to jí nevadí a kreslí velmi ráda.

Anna je zvědavé děvče, které má na svůj věk hodně znalostí. Je samostatná a ráda pomáhá jiným dětem. Při hře se snaží zapojit co nejvíce dětí a většinou má vůdčí roli. Ráda zpívá a učí se nové básničky. Odpoledne chodí na flétnu. Má velkou znalost básniček a říkadel, které ráda přednáší před celou třídou. Je ráda středem pozornosti, ale u ní se to nedá brát jako předvádění před ostatními dětmi.

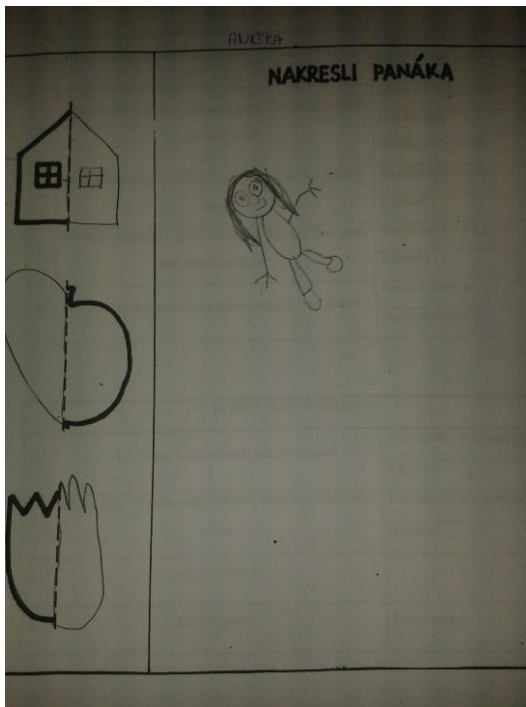
Fotodokumentace Aničky kreseb

Obrázek 17 Anna – říjen

Obrázek 18 Anna – prosinec

Obrázek 19 Anna – únor

Obrázek 20 Anna – březen

Tabulka 6: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Anna

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE												
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO																		
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN	X			X	X	X	X	X		X	X			X	X	X	X	X				X			X	
PROSINEC	X			X		X	X	X		X	X	X		X	X	X	X	X			X			X		X
ÚNOR	X			X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X		
BŘEZEN	X			X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X		

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: U zápisu byla Anna klidná, s paní učitelkou komunikovala. Do zápisu jsme museli trénovat barvy, geometrické tvary, přiřazení čísla a P – L orientaci. U zápisu si byla Anna v této činnosti již jistá. Kresba postavy je přiměřená věku, nezobrazuje uši a stále neumí nakreslit pět prstů na ruce. Neznámé prostředí nemělo na Annu žádný negativní vliv.

2.7.6 DAVID – Kazuistika

David se narodil 22. 2. 2006. Jeho rodina je úplná, má mladšího bratra, se kterým má pěkný vztah. Rodiče jsou středoškoláci. Maminka je na mateřské dovolené a přivydělává si brigádou. Tatínek pracuje v místě bydliště. Rodiče se o Davida velmi hezky starají a všechen svůj volný čas věnují svým dětem. Když to finanční situace dovolí, tak jezdí celá rodina na výlety a krátké dovolené.

Do mateřské školy David nastoupil ve čtyřech letech. S kolektivem se sžil rychle, ale nějak v něm nevyčnívá. Většinou si hraje sám nebo s jedním kamarádem. Je celkem tichý a nevýrazný mezi dětmi. Děti ho mezi sebe přijaly, ale ke hrám ho moc nevyhledávají. Radši si hraje, než aby si kreslil nebo vybarvoval. Oproti tomu pracovní činnost ho baví, rád vyrábí. Vždy řekne, že je to pro maminku, ale kreslení ho nebaví.

Pokud si David hraje nebo něco vyrábí, tak musí svou činnost dokončit. Když by mu to nebylo umožněno, tak by byl smutný a lítostivý. Je velmi chytrý, ale není až moc zvědavý. To se nám potvrdilo při nácvičce barev a geometrických tvarů. Museli jsme k barvičkám přiřazovat věci (žlutá = sluníčko, zelená = travička, ...). Ke geometrickým tvarům jsme hledali předměty ve třídě, aby si to lépe zapamatoval. Pokud se mu něco důrazně nakáže nebo se mu nevyhoví, tak se umí urazit, uzavře se do sebe a s okolím nekomunikuje. Když jsme tuto jeho vlastnost zjistili, tak mu necháváme na dokončení úkolu více času. Dalo by se říci, že je to způsobeno tím, že maminka s mnoha věcmi dopomáhá, i když to David již umí sám.

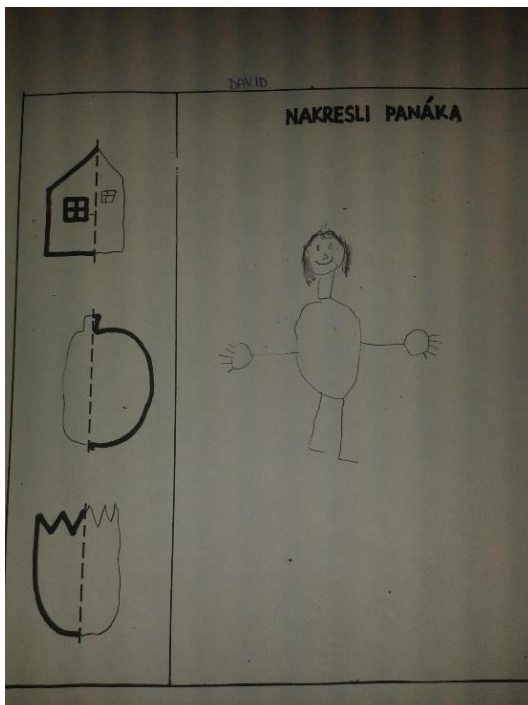
Fotodokumentace Davidových kreseb

Obrázek 21 David – říjen

Obrázek 22 David – prosinec

Obrázek 23 David – únor

Obrázek 24 David – březen

2.7.7 ELLA – Kazuistika

Ella se narodila 14. 9. 2005 a to do úplné rodiny. Tatínek je vyučený a pracuje v místě bydliště. Maminka má vysokoškolské vzdělání a jezdí pracovně po celé republice. Ella má staršího bratra, který studuje střední školu. Nejvíce času tráví s tatínkem a se starším bratrem. K mamince má velmi hezký vztah, ale často se Elle po mamince stýská. Pokud je maminka doma, tak se dětem věnuje a snaží se jim vynahradiť čas, který je mimo domov. Ekonomická situace v rodině je průměrná.

Ella nastoupila do mateřské školy ve čtyřech letech. Je velmi klidná, tichá, nenápadná a velmi často se uzavírá do svého světa. Při činnostech je soustředěná, ale jsou dny, kdy nevnímá a žije ve svém světě. S dětmi vychází dobře, ale lehce se podřídí a nikdy nemá vedoucí roli. Neprojevuje zájem navazovat nová přátelství, baví se jen s pár dětmi. Vztah k učitelkám je velmi kladný.

Pracovní tempo má pomalejší, ale je velmi pečlivá. Kreslení a tvoření Ellu baví a sama si i radši vybere kreslení, než stavebnice. Ella je citově nevyrovnaná, což je způsobeno častým odloučením od maminky. Společnost dospělých ji nevadí, působí mezi nimi jistější, než v kolektivu dětí. Základy tohoto pocitu vycházejí z rodiny, kde jsou jen dospělí a Ella je jimi opečovávána jako nejmladší člen rodiny.

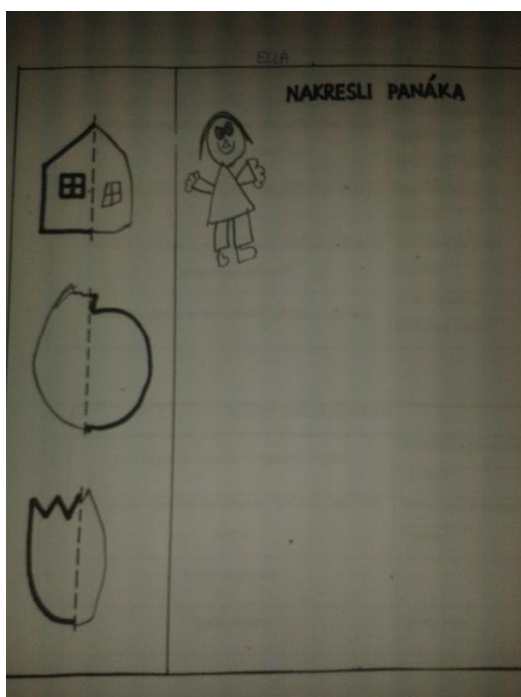
Fotodokumentace Ellinky kreseb

Obrázek 25 Ella – říjen

Obrázek 26 Ella – prosinec

Obrázek 27 Ella – únor

Obrázek 28 Ella – březen

Tabulka 8: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Ella

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE												
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO																		
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Nejsou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN		X	X			X	X	X		X	X	X		X	X	X	X				X		X			
PROSINEC	X		X			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	
ÚNOR	X		X			X	X	X	X					X	X	X					X	X			X	
BŘEZEN	X		X			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: U zápisu byla Ella nervózní a to, co jinak bez problémů zvládá, ji dělalo trochu problém (barvy a geometrické tvary). Kresba postavy je přiměřená věku, vždy je barevně provedená a lze vidět, že kreslení Ellu baví. Akorát nezobrazuje uši a stále správně nezobrazuje prsty, ale snaží se o to. P – L orientace nedělala nikdy problém a trochu jsme museli natrénovat přiřazování čísla. Postupně během zápisu z Elly nervozita opadla a s paní učitelkou se bavila a vyprávěla ji. Při opakování v březnu byly její výsledky mnohem lepší, než ve škole při zápisu.

2.7.8 JAN – Kazuistika

Jan se narodil 6. 7. 2006. Rodina je úplná. Matka je vyučená a má stálé zaměstnání. Otec má základní vzdělání a často je bez zaměstnání. Když je nezaměstnaný, tak má alespoň brigádu. Jan má starší sestru a mladšího bratra. Se sourozenci má hezký vztah, často ho hlídá starší sestra, která zastává roli matky, když je maminka v práci a je potřeba se o chlapce postarat. Ekonomická situace rodiny je průměrná.

Do mateřské školy začal chodit ve věku tří let. Jan je většinou pozorovatelem děje, je klidná osobnost. Pokud je dětmi vtažen do hry, tak se přizpůsobí. S dětmi komunikuje bez problémů a rád si s nimi hraje. Rád pomáhá, je ochotný a je rád, když je za něco pochválen. Stále má dobrou náladu, a pokud se rozzlobí, tak je to kvůli nespravedlnosti. Jan špatně vyslovuje hlásku r, ř, ale s maminkou navštěvují logopedickou poradnu a jde znát pokrok.

K tvořivé výtvarné činnosti musí být nějakým způsobem přilákán, ale nevdí mu kreslení a vyrábění výrobků. Jeho nejoblíbenější činností je konstruktivní stavění, kde realizuje své představy. Jeho grafický projev se za pomoci grafomotorických cvičení zlepšil. Pokud je mu zadán samostatný úkol, přijme ho nebo se o něj i přihlásí a je nadšen. V kolektivu je oblíbený, rád dětem pomůže s úklidem hraček, i když si s nimi nehral. Není lakomý, rád se rozdělí a půjčí hračky. Intelektuální schopnosti jsou na velmi dobré úrovni. Je zvědavý a při povídání na dané téma vždy přispěje svými poznatky (z doma, ze školky).

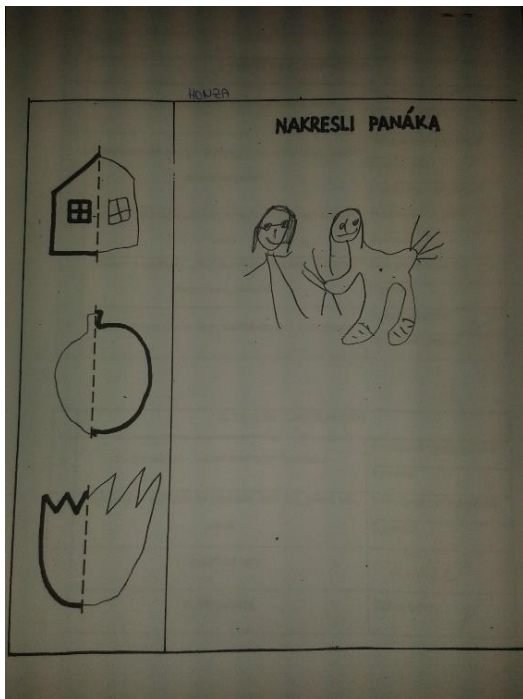
Fotodokumentace Janových kreseb

Obrázek 29 Jan – říjen

Obrázek 30 Jan – prosinec

Obrázek 31 Jan – únor

Obrázek 32 Jan – březen

Tabulka 9: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Jan

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE												
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO																		
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN			X	X		X	X	X		X	X			X	X	X	X				X			X		
PROSINEC	X			X	X	X	X	X		X	X			X	X	X	X	X	X	X	X				X	
ÚNOR		X		X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X				X				X	
BŘEZEN	X			X	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: Jan byl při zápisu nervózní a nerozpoznal polovinu barev. Před zápisem a měsíc po zápisu barvy uměl, takže to lze přikládat k nervozitě. Před zápisem jsme trénovali geometrické tvary a byl vidět pokrok. Přiřazování čísla bylo ze začátku s problémem, ale Jan trénoval a naučil se to. V P – L orientaci nebyl žádný problém. Kresba postavy je přiměřená věku, ale u zápisu byla kresba malá a měla jen základní čáry. V březnu byla kresba opět typická pro Jana, lze přikládat k nervozitě. Při komunikaci s paní učitelkou byl sebevědomý a postupně z něj nervozita opadla. Vyprávěl pohádku, odpovídal na otázky, pouze špatná výslovnost hlásky r, ř.

2.7.9 LINH – Kazuistika

Linh se narodila 8. 10. 2005 v České republice. Rodiče se přistěhovali z Mongolska. Linh má starší sestru, se kterou má velmi hezký vztah. Oba rodiče pracují v místě bydliště, ale pokud jsou v práci, tak se o Linh stará její sestra. Rodiče se dětem věnují, berou je na výlety. Ekonomická situace rodiny je průměrná.

Linh začala chodit do mateřské školy ve třech letech. První rok byl problémový v komunikaci, ale holčička se rychle učí a dalo by se říct, že umí lépe česky, než některé jiné děti ze třídy. Komunikace je bez problémů, tvoří věty a výslovnost hlásek je bez problémů. Rodiče občas nerozumí, tak jim to Linh přeloží a pokaždé se s rodiči nějak domluvíme. Je slušně vychovaná, kamarádká, ráda pomáhá mladším dětem. Chodí velmi hezky a čistě oblékaná. Mezi dětmi je oblíbená, často ji samy vyhledávají a pobízejí ke hře. Linh je zvědavá a chytrá. Má mnoho vědomostí i přes to, že je vše pro ní těžší než pro ostatní děti. V rodině neslaví Vánoce a Linh se při povídání na toto téma ráda zapojila a bylo na ní vidět, že ji to zajímá.

Ráda zpívá a učí se básničky. Dalo by se říci, že ji baví všechny činnosti v mateřské škole. Ráda kreslí, tvoří, vyrábí z papíru. Pohybové hry, hry u stolečku, ale i řízená činnost ji baví a zajímá se o nové věci.

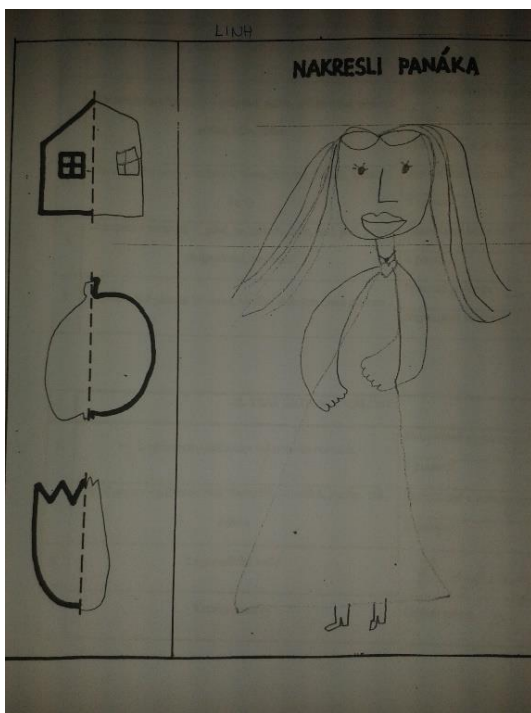
Fotodokumentace Linh kreseb

Obrázek 33 Linh – říjen

Obrázek 34 Linh – prosinec

Obrázek 35 Linh – únor

Obrázek 36 Linh – březen

Tabulka 10: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Linh

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE												
	PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO																	
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN	X			X	X	X	X	X		X	X	X			X	X	X	X				X			X	
PROSINEC		X		X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	X	X	X			X	X			X	
ÚNOR	X			X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	
BŘEZEN	X			X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: Linh působila u zápisu klidně, spolupráce s paní učitelkou byla přirozená. Vyprávění pohádky a povídaní bylo v pořádku. Na začátku školního roku jsme museli trénovat všechna kritéria. Ale u Linh byl rychlý pokrok a vše se do zápisu naučila. U zápisu ji nedělalo nic problém, i po měsíčním opakování měla Linh znalosti, jako před měsícem u zápisu.

2.7.10 LUCIE – Kazuistika

Lucie se narodila 11. 1. 2006. její rodina je úplná, má staršího bratra, který studuje na gymnáziu. Oba rodiče pracují v místě bydliště. Matka dokončuje inženýrské studium při zaměstnání a otec má vysokoškolské vzdělání. Rodinné vztahy jsou velmi pěkné. Členové rodiny tráví mnoho času společnými aktivitami a výlety. Rodina je ekonomicky zabezpečená.

Lucie do mateřské školy nastoupila ve třech letech. Ze začátku měla potíže s koordinací pohybu a hrubou motorikou těla. Respektive s chůzí se schodů, což bylo zapříčiněno, k jejímu věku, nepřiměřeně velkým vzrůstem. Ale to se během roku upravilo a teď je její zdravotní stav dobrý.

Od malinka je Lucie zvědavá a velmi dobře si pamatuje. Při spontánní hře zaujímá velmi často vedoucí postavení, je dobrá organizátorka. Mezi dětmi je oblíbená. Umí být empatická, lehce se vcítí do potřeb druhých dětí. Ráda pomáhá malým dětem s oblékáním, bere je mezi sebe do svých her. Rychle chápe pokyny a ve změněné situaci se orientuje. Je bezproblémové dítě, které je nekonfliktní s veselou povahou. Tvořivé a výtvarné činnosti ji baví a ráda se do nich zapojuje. O své hračky se rozdělí. Má zájem o nové věci a vždy musí vědět více než ostatní. Ráda si prohlíží knížky a povídá si o nich s dětmi nebo s paní učitelkou. Při povídání na dané téma má pohotové odpovědi. Lze vidět, že se jí rodiče doma věnují a povídají si s ní.

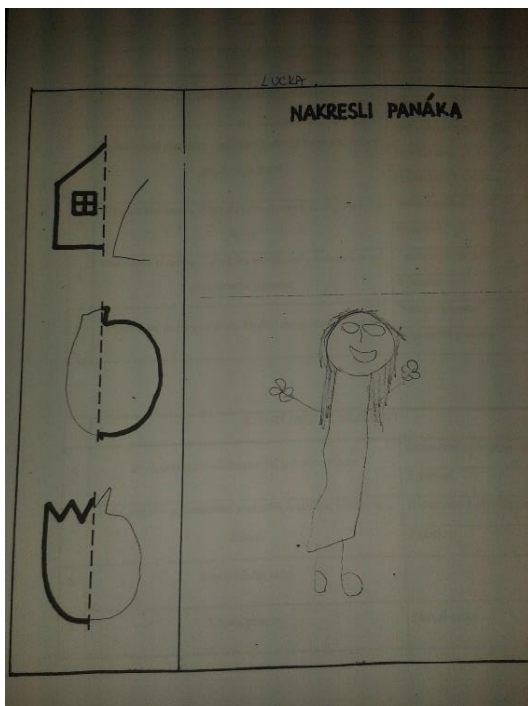
Fotodokumentace Lucčiných kreseb

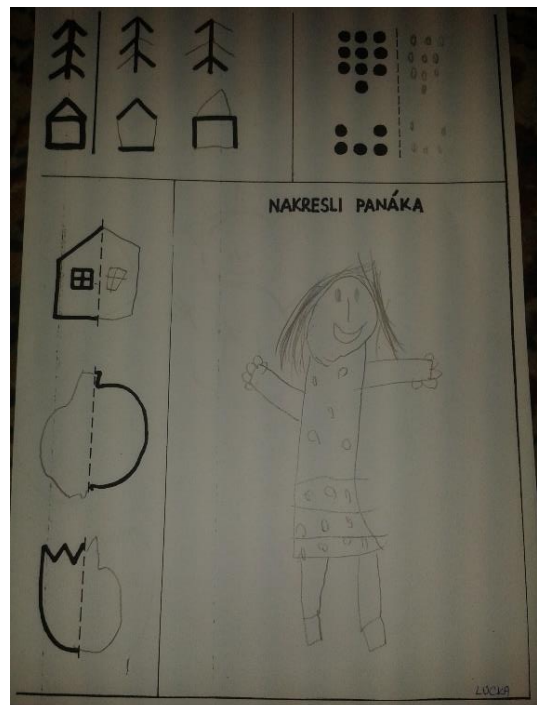
Obrázek 37 Lucie – říjen

Obrázek 38 Lucie – prosinec

Obrázek 39 Lucie – únor

Obrázek 40 Lucie – březen

Tabulka 11: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Lucie

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE												
	PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO																	
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN	X			X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		X		
PROSINEC	X			X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	
ÚNOR		X		X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	
BŘEZEN	X			X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: Lucie při zápisu působila velmi klidně a sebejistě. S paní učitelkou komunikovala bez problémů, při vyprávění pohádky zabíhala do detailů. Kresba postavy je přiměřená věku, pouze u postavy nezobrazuje uši. Od začátku školního roku neměla problémy v žádné oblasti posuzování. Barvy a geometrické tvary zvládala bez problémů. Jen v přiřazování čísla byla ze začátku nejistota, která velmi rychle opadla a i toto kritérium zvládla Lucie na výbornou.

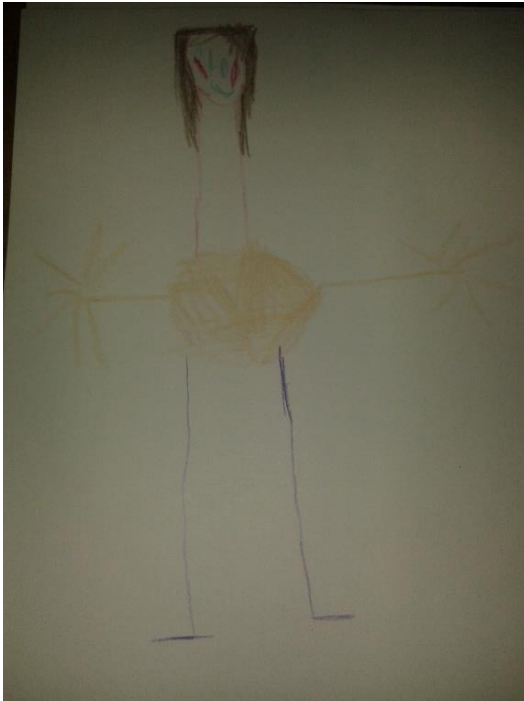
2.7.11 MARTIN D. – Kazuistika

Martin se narodil 22. 3. 2006 do úplné rodiny. Ale rodina se velmi brzo rozpadla a to díky náklonosti matky k alkoholu. I přes to, že se matka léčila, otec se k rodině již nevrátil. Martin žije pouze s matkou a ekonomická situace rodiny je velmi slabá. Matka má práci, ale na výdaje rodiny to nestačí. Nějakou dobu se o Martina starala jeho teta, protože matka musela znovu podstoupit léčbu.

Do mateřské školy začal Martin chodit v poslední roce docházky. Chodí levněji, ale čistě oblékaný. Za celý školní rok vůbec nestonal. Do kolektivu dětí se velmi rychle začlenil. Nikdy nemá zájem o vůdčí roli, raději se podřídí. Většinou je samotářský, ale pokud ho některý kamarád pobídne ke hře, tak si s ním jde hrát. Je zdvořilý, ale velmi nesmělý a stydlivý. Pravidlům a pokynům se přizpůsobí, ale při činnostech nevyvíjí aktivitu. Protože žije jen s maminkou, která je zaměstnaná, často je Martin doma sám a musí se o sebe postarat, uklidit nebo nakoupit. Je nucen předčasně zastávat funkci dospělých. Martin je samostatný a je na něho spolehnutí.

Na daný úkol se dokáže soustředit a je u něho vidět zájem o danou činnost. Pokud je Martin nesoustředěný a bez zájmu, paní učitelka už ví, že není doma něco v pořádku, což se projevuje na jeho chování. Martin by se dal charakterizovat jako samostatný, chytrý, ale vážný chlapec.

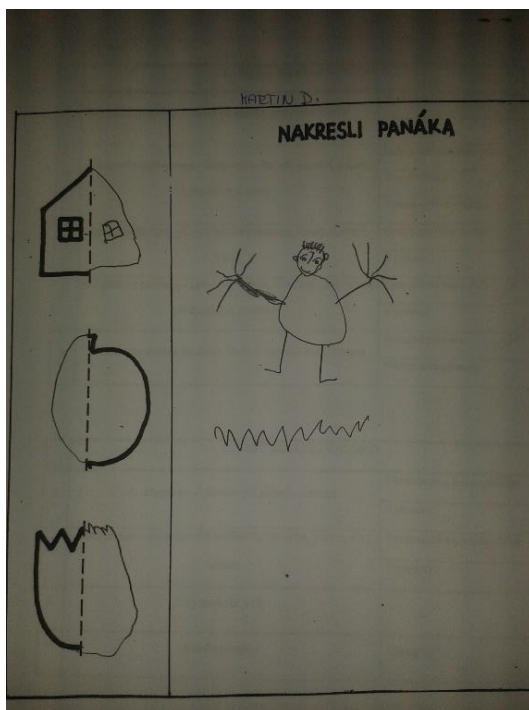
Fotodokumentace Martinových D. kreseb

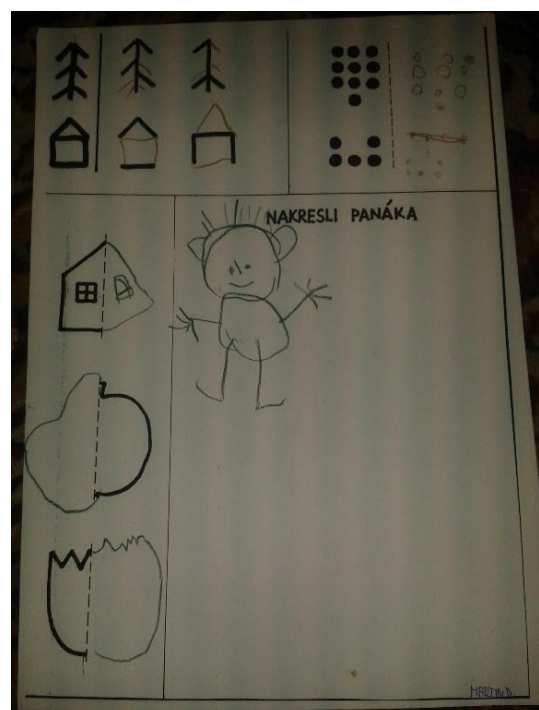
Obrázek 41 Martin D. – říjen

Obrázek 42 Martin D. – prosinec

Obrázek 43 Martin D. – únor

Obrázek 44 Martin D. – březen

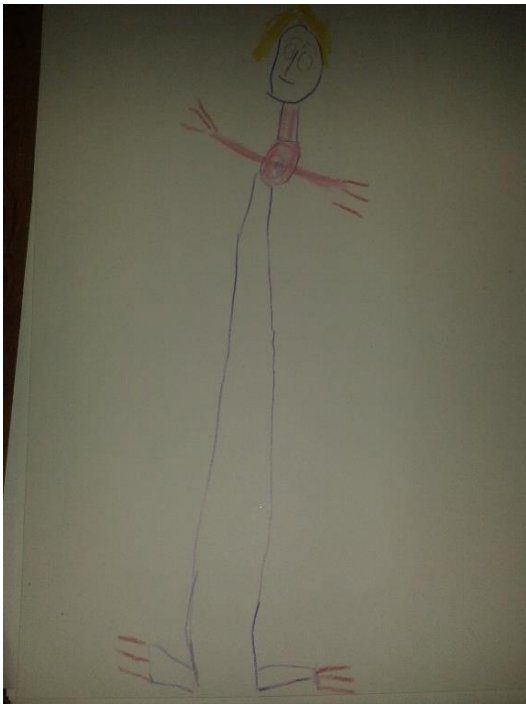
2.7.12 MARTIN S. – Kazuistika

Martin se narodil 4. 12. 2005. Žije v rodině, která je úplná. Má mladší sestru, která také navštěvuje mateřskou školu a to pouze na čtyři hodiny denně. Rodiče mají středoškolské vzdělání. Matka je na mateřské dovolené, ale chodí při tom i do práce. Otec pracuje mimo město. V době, kdy jsou oba rodiče v zaměstnání, tak děti hlídá teta. Vztahy v rodině jsou hezké a ekonomická situace velmi dobrá. Každou volnou chvíli se snaží rodiče trávit s dětmi – výlety, dovolené, sportovní aktivity. Otec je sportovně zaměřený a snaží se ke sportu vést i své dvě děti.

Do mateřské školy chodí Martin od tří let. Má výborné intelektuální schopnosti, vzhledem k věku má přiměřené znalosti z různých oblastí života. Má zájem poznávat a učit se nové věci. Chápe vztahy mezi jevy. Při zadání úkolu ho ochotně a důsledně plní. Dokáže zorganizovat a řídit hru, ale na druhou stranu je tichý a nenápadný. Mezi jeho zájmy patří hlavně tělesná výchova a hry. Tvořivé a výtvarné činnosti nevyhledává, ale pokud je k tomu pobídnut, tak se na danou činnost soustředí. S dětmi v kolektivu vychází dobře, mají ho rády. Je schopný spolupráce.

Komunikace je na dobré úrovni, dokáže vyprávět v celých větách, srozumitelně. Při povídání o činnostech z předešlého dne se vždy rozpovídá a vypráví. Má vybudovaný velmi dobrý vztah k přírodě a zvířatům. Na hračky dává pozor, je skromný i přes to, že rodina žije v dobrých poměrech. Má základní představu o tom, co je špatné a co je dobré. Je velmi samostatný, dokáže vyřešit samostatně jednoduchý problém.

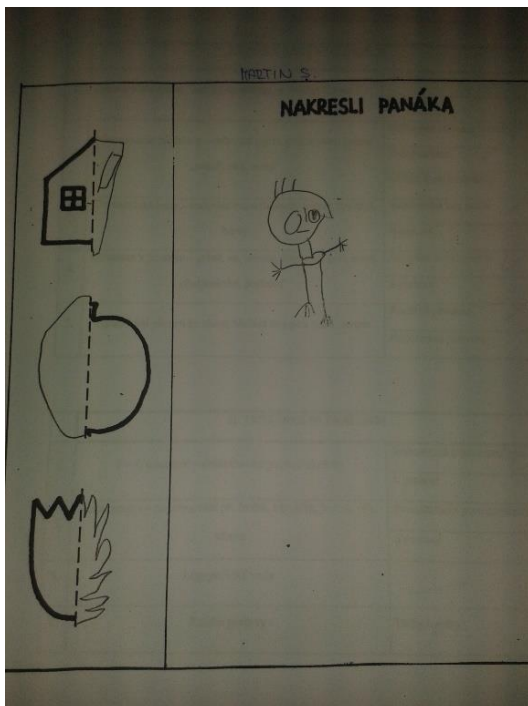
Fotodokumentace Martinových S. kreseb

Obrázek 45 Martin S. – říjen

Obrázek 46 Martin S. – prosinec

Obrázek 47 Martin S. – únor

Obrázek 48 Martin S. – březen

Tabulka 13: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Martin S.

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE													
	PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO																		
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	
ŘÍJEN	X		X			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X				X	
PROSINEC	X			X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X		
ÚNOR	X			X		X	X	X	X		X			X	X		X				X		X			X	
BŘEZEN	X			X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X					X	

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: Martin byl při zápisu nervózní. Díky nervozitě nepoznal geometrické tvary a barvy, které jinak ovládá. Na začátku školního roku jsme zapracovali na přiřazování čísla a na P – L orientaci, ale to také při zápisu dělalo Martinovi problém. V březnu vše zvládl bez problému, takže lze neúspěch u zápisu přisuzovat k nervozitě z neznámého prostředí. P – L orientace je potřeba stále trénovat, ale jde vidět zlepšení. S paní učitelkou komunikoval bez problémů, vyprávěl pohádku a byl uvolněný. U kresby postavy lze vidět jeho nevelký zájem o výtvarnou činnost.

2.7.13 MATYÁŠ – Kazuistika

Matyáš se narodil 13. 7. 2006 do úplné rodiny. Tatínek má odborné vzdělání bez maturity a nyní podniká. Maminka je středoškolsky vzdělaná a zaměstnání má v místě bydliště. Matyáš má staršího bratra, který chodí do sedmé třídy základní školy. Rodinné vztahy jsou dobré, ale pokud nastane problémová situace, týkající se dětí, tak rodiče v žádném případě nepřipustí, že by chyba mohla být u jejich dítěte. Matyáš musí mít vždy nejnovější modely hraček, i když finanční situace rodiny sotva dosahuje průměru.

Do mateřské školy chodí od čtyř let. Matyáš je mazlíčkem rodiny, protože sestra je již velká a ve výchově chlapce se to odráží. Je málo samostatný a mívá problémy se sebeobsluhou. Při plnění úkolu se cítí bezradný a potřebuje pomoc kamaráda. Je neprůbojný, špatně snáší kritiku a výtku. Chování chlapce ukazuje na horší úroveň citové samostatnosti. Matyáš vyrůstá ve světě dospělých, kteří ho až moc ochraňují před okolním světem. Potřebuje vedení, není zvědavý, ale na druhou stranu má znalosti a jde vidět, že v rodině se mu věnují i z této stránky. Při hrách vyhledává mladší kamarády, kteří jsou stejně hraví jako on. Využívá svou fantazii, což je dobré.

Projev má plynulý a jasný, ale pokud nemusí, tak se nevyjadřuje a nekomunikuje. Když na něho při vyprávění přijde řada, tak bez problému vypráví a komunikuje. Má trochu problém se sykavkami, rodina navštěvuje logopedickou poradnu. Děti ho do kolektivu přijaly, ale Matyáš se nedokáže prosadit, je zdrženlivý, nerozhodný. Výtvarné a tvořivé činnosti nevyhledává. Pokud je výběr na něm, tak si jde radši hrát.

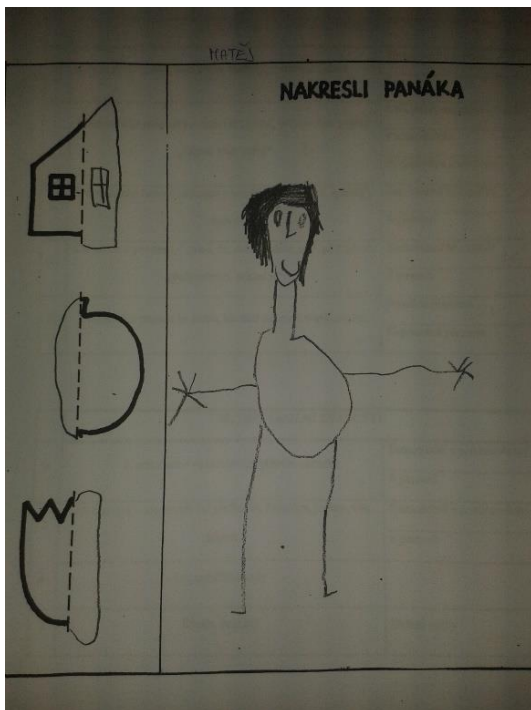
Fotodokumentace Matyášových kreseb

Obrázek 49 Matyáš – říjen

Obrázek 50 Matyáš – prosinec

Obrázek 51 Matyáš – únor

Obrázek 52 Matyáš – březen

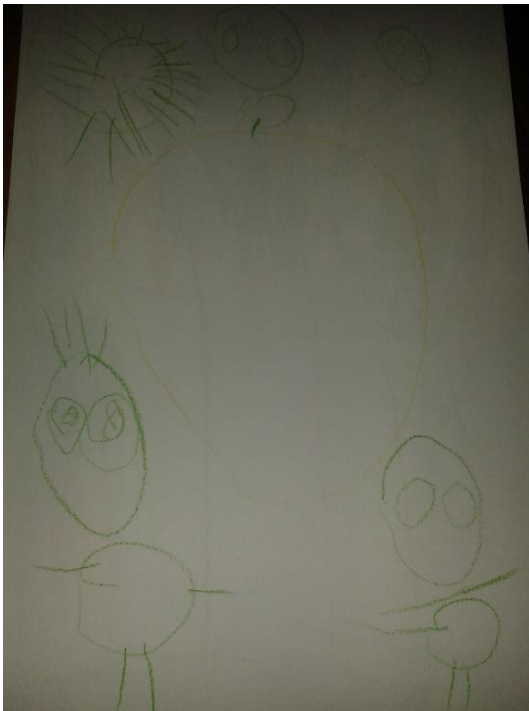
2.7.14 ONDŘEJ – Kazuistika

Ondřej se narodil 24. 7. 2006. Žije v úplné rodině, kde působí často sestra matky. Maminka má základní vzdělání a při mateřské dovolené chodí do práce. Otec má středoškolské vzdělání a do zaměstnání dojíždí. Ondra má mladšího brášku, který chodí do mateřské školy jen na dopoledne. Teta se o děti stará po dobu, co jsou oba rodiče v práci. Ekonomická situace je průměrná a rodinné vztahy jsou hezké.

Ondřej začal do mateřské školy chodit v posledním roce před nástupem do školy. Je chytrý a zajímá se o nové věci. Zajímají ho aktivity a činnosti, které jsou pro něho nové. Když má na výběr, tak si radši hraje, než aby kreslil nebo tvořil. I když se dětem doma rodiče věnují, tak v mateřské škole se rozehrávají hry, které jsou pro děti zcela nové a zajímavé. Mezi Ondřejovy nejmilejší činnosti patří pohybové chvílky a sportovní hry. Ve volném čase chodí na fotbal, který mu jde a má v něm dobré výsledky. V kolektivu je mezi dětmi oblíbený, umí zorganizovat hru.

Chlapec je veselý a živý dítě, které je hodně citově vázáno na rodinu. Komunikační schopnosti jsou na dobré úrovni, není stydlivý, nemá strach promluvit s ostatními dospělými za mateřské školy. Dokáže spolupracovat, pomoci mladším kamarádům nebo tomu, kdo to zrovna potřebuje. Výtvarné činnosti se nevyhýbá, i když to není jeho zrovna oblíbená aktivita. Má rád pohádky, soustředí se až do konce vyprávění, dokáže si je celé zapamatovat. Pohádkové a filmové postavy převtělí do svých her. Je samostatný, má vlastní názor a dokáže přijmout jak pozitivní ocenění, tak případný negativní neúspěch. I když do mateřské školy chodí pouze jeden rok, tak je šikovný, dokáže se na daný úkol soustředit a dokončit ho.

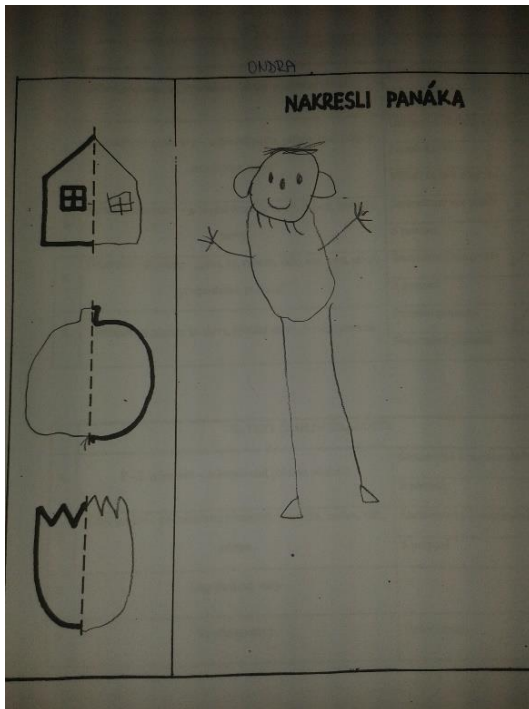
Fotodokumentace Ondřejových kreseb

Obrázek 53 Ondřej – říjen

Obrázek 54 Ondřej – prosinec

Obrázek 55 Ondřej – únor

Obrázek 56 Ondřej – březen

Tabulka 15: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Ondřej

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE													
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO																			
BŘEZEN	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X												
ÚNOR	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X											
PROSINEC				X	X				X	X		X	X	X	X	X											
ŘÍJEN				X	X			X	X		X	X	X	X	X	X											
		Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: U zápisu byl Ondřej klidný, s paní učitelkou spolupracoval a bez problému komunikoval. Z geometrických tvarů Ondřej nerozezná s jistotou pouze obdélník. U barev jsme natrénovali pouze hnědou a černou. U přiřazování čísla a u P – L orientace potřeboval získat pouze jistotu, což se povedlo velmi rychle. Kresba postavy dělala Ondřejovi problémy, ale poté, jako když se mávne kouzelným proutkem, začal Ondra kreslit postavu přiměřenou svému věku, ale ze začátku jsme se obávali, že kresbu postavy nemůže zvládnout.

2.7.15 VERONIKA – Kazuistika

Veronika se narodila 25. 10. 2005. Je vychovávána v úplné rodině. Má staršího bratra, který se o ni často stará. Matka má vysokou školu a pracuje v místě bydliště. Otec má středoškolské vzdělání a do zaměstnání dojíždí. Rodina se snaží volné chvíle trávit společně, ať už doma nebo na výletě, v přírodě. Vztahy, které panují v rodině, jsou hezké. Ekonomická situace rodiny je dobrá.

Veronika navštěvuje mateřskou školu od svých tří let. Je tělesně dobře vyvinutá a málokdy je nemocná. Je to sympatická, klidná a bezkonfliktní holčička, která je mezi ostatními dětmi oblíbená. Chodí pěkně a čistě oblékaná. S dětmi si bez problémů hraje, ale pokud má na výběr, tak si hraje raději sama. Komunikační schopnosti jsou dobré a slovní zásoba je přiměřená věku. Pokud se bavíme na dané téma, tak ráda představuje své myšlenky a názory. Rozdělanou práci vždy dokončí, vydrží u jedné činnosti poměrně dlouho. Ráda opakuje činnosti, které zná, protože si je v nich jistá a nechybuje.

Pochvala ji potěší, negativní ohlas nepřijímá ráda. Raději si volí klidnější činnosti, než pohybové hry. Ráda kreslí a tvoří z papíru. Veronika má základní pojem o tom, co je dobré a co je špatné. Písničky a básničky si dobře pamatuje, ráda zpívá. Umí rozpoznat čísla do deseti a ani písmenka a slabiky ji nedělají potíže. Je zvědavá a přemýšlivá. Rozumí vztahům mezi jevy, dokáže vyvodit i jednoduché závěry.

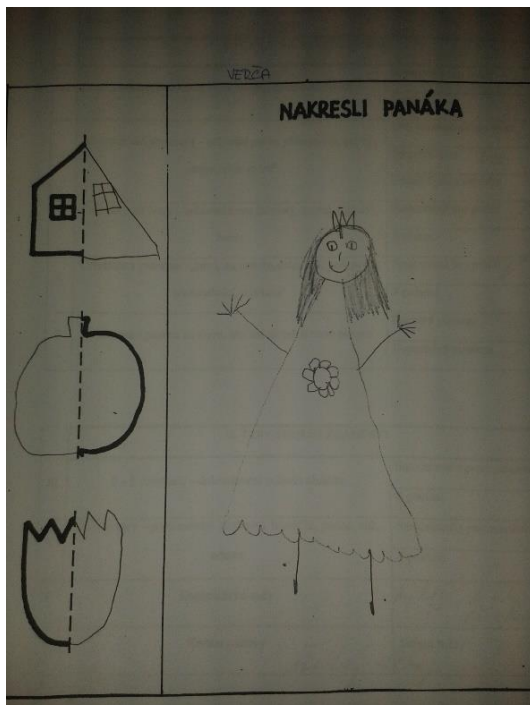
Fotodokumentace Veroničiných kreseb

Obrázek 57 Veronika – říjen

Obrázek 58 Veronika – prosinec

Obrázek 59 Veronika – únor

Obrázek 60 Veronika – březen

Tabulka 16: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Veronika

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE												
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO																		
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN	X		X			X	X	X		X	X			X	X	X	X	X			X					X
PROSINEC			X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X				X	
ÚNOR	X		X			X	X	X	X					X	X	X					X	X			X	
BŘEZEN	X		X			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X	

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: U zápisu byla Veronika nervózní a ze začátku nechtěla s paní učitelkou komunikovat. Ale po chvíli se situace zlepšila a Veronika začala s paní učitelkou spolupracovat. Nervozita se odrazila v nepoznávání geometrických tvarů a barev. Po měsíci ve známém prostředí poznala vše bez problému. Přiřazení čísla a P – L orientace je dobrá. Kresba postavy je přiměřená věku, pouze nezobrazuje uši. U Veroniky jsme museli dotrénovat barvy a geometrické tvary, které před zápisem poznala, ale nervozita a neznámé prostředí zafungovaly na Veroničin výkon negativně.

2.7.16 VOJTĚCH – Kazuistika

Vojtěch se narodil 28. 3. 2006. Jeho rodina je úplná. Rodiče jsou starší a oba mají středoškolské vzdělání. Pracují v místě bydliště. Vojtěch je jedináček a „vymodlené“ dítě, které si rodiče vždy přáli mít a odráží se to v jeho výchově. V ničem není omezován a usměrňován. Dokud byl malý, bylo takové chování roztomilé, ale nyní se některé projevy chování začínají jevit jako problém. Ekonomická situace rodiny je průměrná.

Do mateřské školy začal chodit ve čtyřech letech. Jedná se o problémového chlapce, kterého je velmi obtížné uhlídat, zklidnit a zaujmout nějakou činností. Projevuje se u něho značný psychosomatický neklid, zbrkllost, nesoustředěnost. Působí jako rušivý element při spontánních hrách, děti se mu straní, nechtějí ho do svých her. Jeho zájem se dá snadno rozptýlit, v řízených činnostech nevydrží jeho pozornost slouho. Většinou těká od jedné činnosti ke druhé. Jeho zájem je o fotbal, na který ve volných chvílích dochází s tatínkem. Nepořádek, který si udělá, nerad uklízí. Vojtěch je hlučný, vykřikuje, skáče ostatním dětem do řeči.

Rád vystřihuje obrázky z novin, i když není moc zručný. Rád se zapojuje do pohybových her, ale někdy není schopen respektovat jednoduchá pravidla, vznáší do hry zmatek. Dokáže překvapit svými znalostmi, zná věci z každodenního života. Jeho umíněnost a nespoutané emoce ho připravují o kamarády. Velmi často si jejich pozornost dobývá agresivitou a násilím. Pokud není odpoledne na fotbale, tak jeho nejoblíbenější činnost doma je sledování pohádek v televizi. Ale je pravda, že při této pasivní činnosti dokáže udržet pozornost a je v klidu.

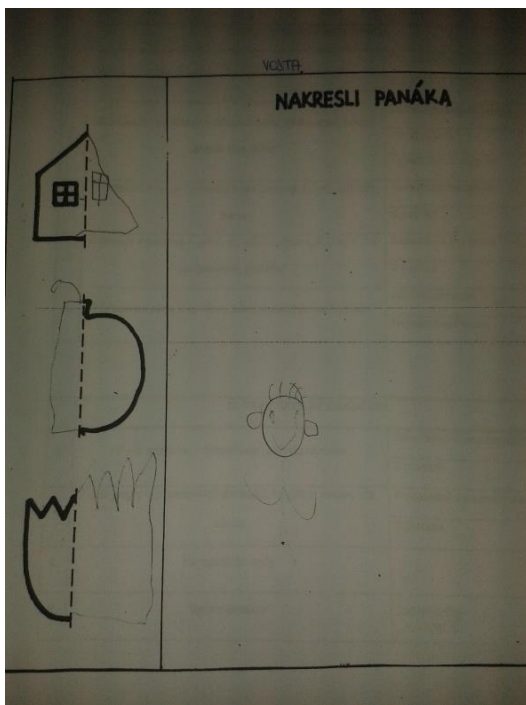
Fotodokumentace Vojtěchových kreseb

Obrázek 61 Vojtěch – říjen

Obrázek 62 Vojtěch – prosinec

Obrázek 63 Vojtěch – únor

Obrázek 64 Vojtěch – březen

Tabulka 17: Výsledky vybraných kritérií školní zralosti – Vojtěch

MĚSÍC ZKOUMÁNÍ	KRESBA POSTAVY										GEOMETRICKÉ TVARY	BARVY	PŘÍRAZENÍ ČÍSLA	P – L ORIENTACE												
	PRSTY			OBLIČEJ				TĚLO																		
	Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Neisou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasv	Lineárně	Objemově-vybarveno	Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá	Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN	X			X	X	X	X			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X		X				X
PROSINEC		X		X		X	X			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X				X	
ÚNOR			X	X	X	X	X	X	X					X			X	X			X		X			X
BŘEZEN	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X				X	

Poznámka: znak X znamená, že dítě splňuje dané kritérium.

Komentář k tabulce: Vojtěch byl u zápisu neklidný a nesoustředěný. V přítomnosti rodičů se vůbec nesoustředil na dané úkoly a s paní učitelkou nechtěl spolupracovat. Pohádku převyprávěl bez problému. Ale nebyl schopný rozeznat barvy a geometrické tvary. Přiřazování čísla a P – L orientace byly s obtížemi. Na začátku školního roku jsme vše trénovali a Vojtěch byl schopen daná kritéria splnit. Ale ve škole u zápisu tomu tak nebylo. V březnu, ve známém prostředí bylo vše v normálu.

2.8 Shrnutí výsledků šetření a diskuze

Následující tabulky 18 až 27, grafy 1 a 2 porovnávají vývoj šetřených kritérií u chlapců a dívek od září do března školního roku.

Tabulka 18: Shrnutí výsledků kresby postavy u osmi vybraných chlapců

KRITÉRIA		KRESBA POSTAVY									
		PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO	
		Odpovídá-5prstů	Neodpovídá	Nejsou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasy	Lineární	Objemově-vybarveno
ŘÍJEN	celkem	2	4	2	8	1	7	6	6	2	6
	%	25	50	25	100	13	88	75	75	25	75
PROSINEC	celkem	5	2	1	8	4	7	7	6	1	7
	%	63	25	13	100	50	88	88	75	13	88
ÚNOR	celkem	6	1	1	8	3	8	8	8	7	1
	%	75	13	13	100	38	100	100	100	88	13
BŘEZEN	celkem	6	2	0	8	4	8	7	7	5	3
	%	75	25	0	100	50	100	88	88	63	38

Tabulka 19: Shrnutí výsledků poznání geometr. tvarů u osmi vybraných chlapců

GEOMETRICKÉ TVARY		Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh			Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh
ŘÍJEN	celkem	6	3	1	8	ÚNOR	celkem	6	5	3	7
	%	75	38	13	100		%	75	63	38	88
PROSINEC	celkem	6	6	3	8	BŘEZEN	celkem	8	8	4	8
	%	75	75	38	100		%	100	100	50	100

Tabulka 20: Shrnutí výsledků poznání barev u osmi vybraných chlapců

BARVY		Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá			Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá
ŘÍJEN	celkem	6	7	5	4	2	5	ÚNOR	celkem	7	6	7	4	1	5
	%	75	88	63	50	25	63		%	88	75	88	50	13	63
PROSINEC	celkem	8	8	8	6	5	8	BŘEZEN	celkem	8	8	8	8	6	8
	%	100	100	100	75	63	100		%	100	100	100	100	75	100

Tabulka 21: Shrnutí výsledků přiřazení čísla u osmi vybraných chlapců

PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá			Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN	celkem	0	8	0	ÚNOR	celkem	6	2	0
	%	0	100	0		%	75	25	0
PROSINEC	celkem	5	3	0	BŘEZEN	celkem	8	0	0
	%	63	38	0		%	100	0	0

Tabulka 22: Shrnutí výsledků P – L orientace u osmi vybraných chlapců

P – L ORIENTACE		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá			Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ŘÍJEN	celkem	2	5	1	ÚNOR	celkem	6	2	0
	%	25	63	13		%	75	25	0
PROSINEC	celkem	7	1	0	BŘEZEN	celkem	6	2	0
	%	88	13	0		%	75	25	0

Poznámka: údaje zobrazené v tabulce 18 až 22 budou dále vysvětleny v textu.

Tabulka 23: Shrnutí výsledků kresby postavy u osmi vybraných dívek

KRITÉRIA		KRESBA POSTAVY									
		PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO	
		Odpovídá-5 prstů	Neodpovídá	Nejsou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasy	Lineárně	Objemově-vybarveno
ŘÍJEN	celkem	2	5	1	8	4	8	7	7	1	7
	%	25	63	13	100	50	100	88	88	13	88
PROSINEC	celkem	2	4	2	8	3	8	8	7	0	8
	%	25	50	25	100	38	100	100	88	0	100
ÚNOR	celkem	4	4	0	8	0	8	8	7	7	1
	%	50	50	0	100	0	100	100	88	88	13
BŘEZEN	celkem	4	4	0	8	0	8	7	8	2	6
	%	50	50	0	100	0	100	88	100	25	75

Tabulka 24: Shrnutí výsledků poznání geometr. tvarů u osmi vybraných dívek

GEOMETRICKÉ TVARY		Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh			Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh
ŘÍJEN	celkem	7	5	2	6	ÚNOR	celkem	4	4	4	7
	%	88	63	25	75		%	50	50	50	88
PROSINEC	celkem	8	8	3	8	BŘEZEN	celkem	8	8	7	8
	%	100	100	38	100		%	100	100	88	100

Tabulka 25: Shrnutí výsledků poznání barev u osmi vybraných dívek

BARVY		Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá			Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá
ŘÍJEN	celkem	6	5	6	4	2	4	ÚNOR	celkem	7	8	6	6	5	7
	%	75	63	75	50	25	50		%	88	100	75	75	63	88
PROSINEC	celkem	8	8	8	7	4	7	BŘEZEN	celkem	8	8	8	8	8	8
	%	100	100	100	88	50	88		%	100	100	100	100	100	100

Tabulka 26: Shrnutí výsledků přiřazení čísla u osmi vybraných dívek

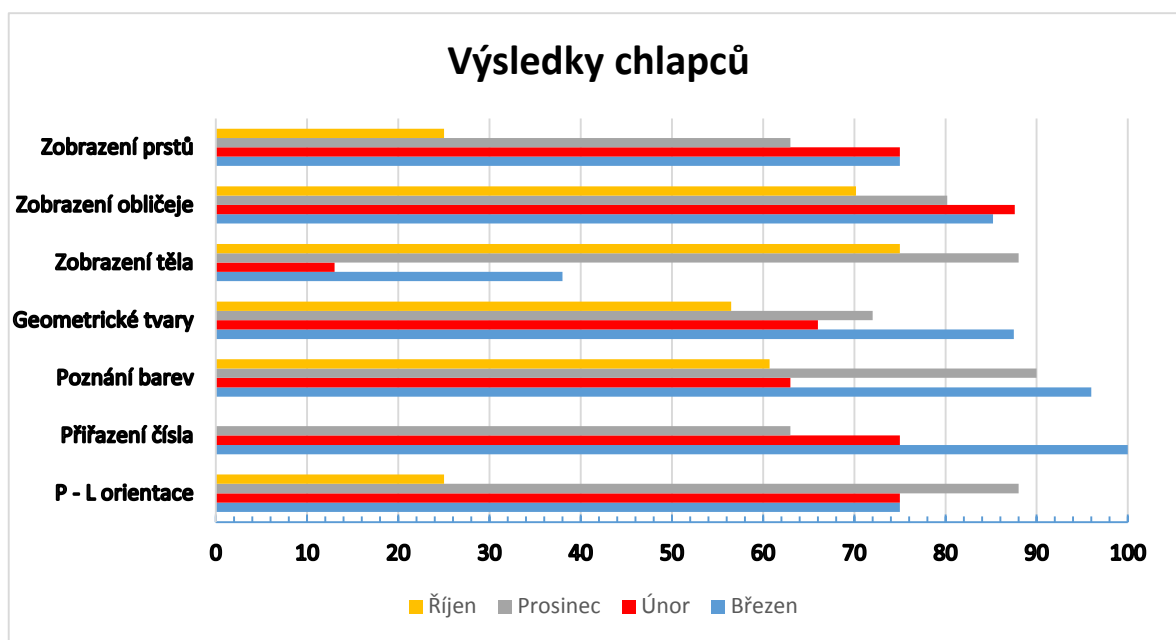
PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA		Zvládá			S obtížemi			Nezvládá		
		celkem	%		celkem	%		celkem	%	
ŘÍJEN	celkem	2	25	6	75	0	0	88	13	0
	%									
PROSINEC	celkem	6	75	2	25	0	0	88	13	0
	%									
ÚNOR		celkem		7		1		0		
ÚNOR		%		88		13		0		
BŘEZEN		celkem		7		1		0		
BŘEZEN		%		88		13		0		

Tabulka 27: Shrnutí výsledků P – L orientace u osmi vybraných dívek

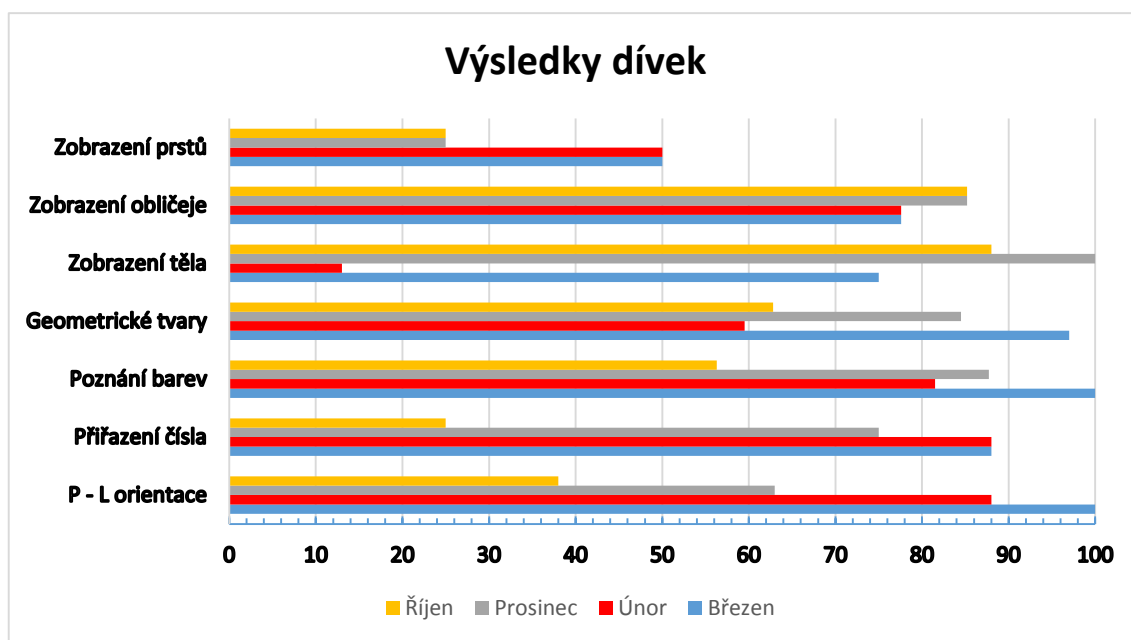
P – L ORIENTACE		Zvládá			S obtížemi			Nezvládá		
		celkem	%		celkem	%		celkem	%	
ŘÍJEN	celkem	3	38	5	63	0	0	7	88	1
	%									
PROSINEC	celkem	5	63	3	38	0	0	8	100	0
	%									
ÚNOR		celkem		7		0		1		
ÚNOR		%		88		0		13		
BŘEZEN		celkem		8		0		0		
BŘEZEN		%		100		0		0		

Poznámka: údaje zobrazené v tabulce 23 až 27 budou dále vysvětleny v textu.

Graf 1: Shrnutí výsledků šetřených kritérií u osmi vybraných chlapců

Graf 2: Shrnutí výsledků šetřených kritérií u osmi vybraných dívek

Poznámka: údaje zobrazené v grafu 1 a 2 budou dále vysvětleny v textu.

Zobrazení prstů: ve všech 4 měsících je lepší zobrazení prstů u chlapců.

Zobrazení obličeje: v měsíci říjen, prosinec je zobrazení obličeje lépe vypracováno u dívek. V měsíci únor a březen je zobrazení obličeje lépe vypracováno u chlapců.

Zobrazení těla: v měsíci říjen, prosinec a březen je zobrazení těla lepší u dívek a pouze v měsíci únor je zobrazení těla stejné jako u chlapců, tak u dívek.

Poznání geometrických tvarů: pouze v měsíci únor byly výsledky lepší u chlapců než u dívek.

Poznání barev: v říjnu a v prosinci vykazovali lepší výsledky chlapci. Děvčata vykazovaly lepší výsledky v únoru a v březnu.

Přiřazení čísla: u dívek bylo přiřazování čísla v měsíci říjen, prosinec a únor lepší jak u chlapců. Pouze v březnu byly výsledky lepší u chlapců.

P – L orientace: v prosinci byla orientace lepší jak u dívek. Ale v měsíci říjen, únor a březen byly výsledky lepší u dívek.

Při porovnávání údajů z tabulky 18 až 27 a z grafu 1, 2 jsme zjistili, že vývoj vybraných kritérií školní zralosti probíhal s menšími odchylkami podobně u obou pohlaví. Na vývoji vybraných kritérií školní zralosti se odráží vliv předškolní výchovy, která za pomoci různých motivací a činností rozvíjí dítě a také vliv prostředí, ve kterém děti vyrůstají.

2.8.1 Předpoklad 1

Předpoklad 1: **předpokládáme, že více než 80% dětí, které dovrší šesti let věku v období od června do srpna, nedosáhnou všech posuzovaných kritérií školní zralosti.**

Z šestnácti šetřených dětí jsou čtyři narozeny v období od června do srpna. Vycházeli jsme z tabulek 28 až 32 a z grafu 3. Do tabulek jsme zaznamenali výsledky vybraných kritérií v měsíci únor (u zápisu) a v měsíci březen (opakování zápisu v mateřské škole) a přenesli jsme je do grafu.

Tabulka 28: Kresba postavy v měsíci únor a březen

KRITÉRIA		KRESBA POSTAVY									
		PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO	
		Odpovídá-5prstů	Neodpovídá	Nejsou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasy	Lineárně	Objemově-vybarveno
ÚNOR	celkem	2	2	0	4	1	4	4	4	3	1
	%	50	50	0	100	25	100	100	100	75	25
BŘEZEN	celkem	3	1	0	4	1	4	3	4	2	2
	%	75	25	0	100	25	100	75	100	50	50

Tabulka 29: Poznání geometrických tvarů v měsíci únor a březen

GEOMETRICKÉ TVARY		Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh	GEOMETRICKÉ TVARY		Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh
ÚNOR	celkem	4	4	3	4	BŘEZEN	celkem	4	4	3	4
	%	100	100	75	100		%	100	100	75	100

Tabulka 30: Poznání barev v měsíci únor a březen

BARVY		Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá	BARVY		Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá
ÚNOR	celkem	4	4	4	2	2	2	BŘEZEN	celkem	4	4	4	4	4	4
	%	100	100	100	50	50	50		%	100	100	100	100	100	100

Tabulka 31: Přiřazení čísla v měsíci únor a březen

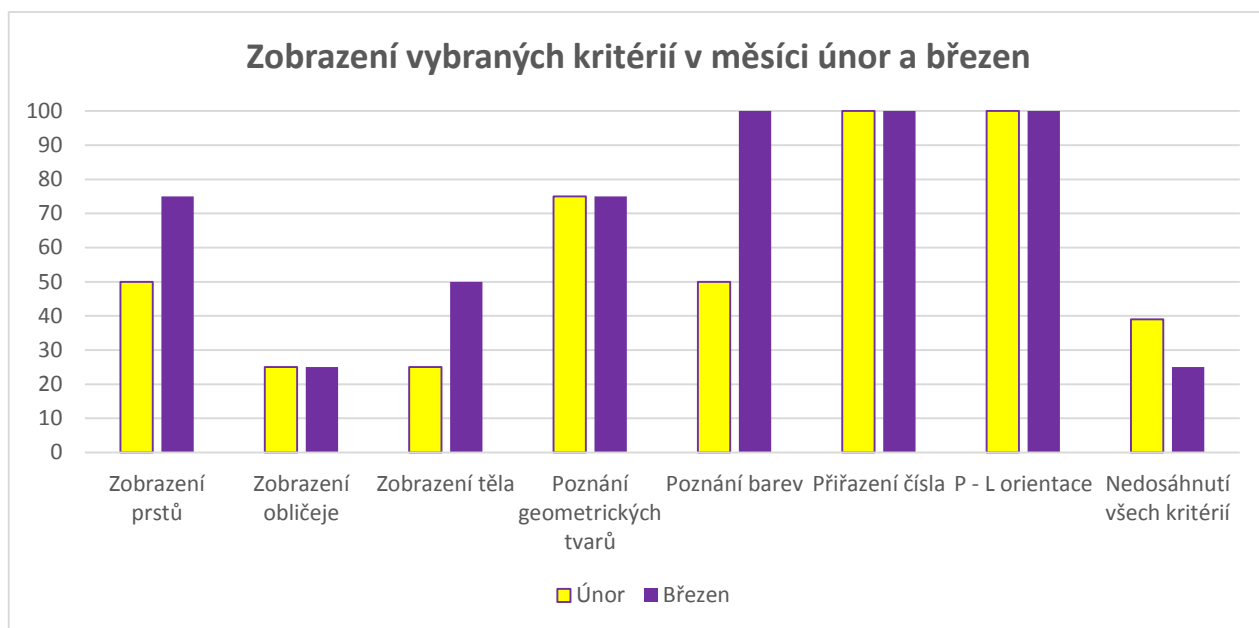
PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá			Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
		ÚNOR	celkem	4			0	0	BŘEZEN
	%	100	0	0		%	100	0	0

Tabulka 32: P – L orientace v měsíci únor a březen

P – L ORIENTACE		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá			Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
		ÚNOR	celkem	4			0	0	BŘEZEN
	%	100	0	0		%	100	0	0

Poznámka: údaje zobrazené v tabulce 28 až 32 budou dále vysvětleny v textu.

Graf 3: Zobrazení vybraných kritérií v měsíci únor a březen

Poznámka: údaje zobrazené v grafu 3 budou dále vysvětleny v textu.

Abychom zjistili, zda děti narozené od června do srpna nedosáhnou všech posuzovaných kritérií, rozhodli jsme se zhodnotit jejich výsledky za měsíc únor a březen.

Vyhodnocení výsledků za měsíc únor

Zobrazení prstů: 50% dětí zobrazuje správně prsty.

Zobrazení obličeje: pouze 25% dětí zobrazuje obličej tak, jak by měl vypadat.

Zobrazení těla: pouze 25% dětí vybarvuje postavu.

Poznání geometrických tvarů: v poznání geometrických tvarů dosáhlo úspěchu 75% dětí.

Poznání barev: v poznání šesti vybraných barev uspělo 50% dětí.

Přiřazení čísla: toto kritérium zvládlo všech 100% dětí

P – L orientace: i v tomto kritériu byla 100% úspěšnost

V měsíci únor nedosáhlo 39% dětí všech vybraných kritérií školní zralosti. Za tento měsíc se nám předpoklad 1 nepotvrdil.

Vyhodnocení výsledků za měsíc březen

Zobrazení prstů: v tomto měsíci bylo zlepšení než v předchozím měsíci. Prsty zobrazuje 75% dětí.

Zobrazení obličeje: obličej zobrazuje i v tomto měsíci pouze 25% dětí.

Zobrazení těla: pouze 50% dětí vybarvuje nakreslenou postavu.

Poznání geometrických tvarů: v poznání geometrických tvarů byly výsledky stejné, jako předchozím měsíci, tudíž 75%.

Poznání barev: v poznání barev byl zaznamenán 100% úspěch.

Přiřazení čísla: toto kritérium zvládlo všech 100% dětí.

P – L orientace: úspěšnost v tomto kritériu byla 100%.

I v měsíci březen se nám předpoklad 1 nepotvrdil, protože všech vybraných kritérií školní zralosti nedosáhlo 25% dětí.

Předpoklad 1, že více jak 80% dětí narozených v období od června do srpna, nedosáhne všech posuzovaných kritérií školní zralosti, se nám nepotvrdil.

2.8.2 Předpoklad 2

Předpoklad 2: **předpokládáme, že v období od zápisu do 1. třídy základní školy do konce školního roku alespoň 95% šetřených dětí dosáhne všech posuzovaných kritérií školní zralosti.**

Pro předpoklad 2 jsme vycházeli z výsledků šestnácti šetřených dětí. Jejich výsledky vybraných kritérií v měsíci březen (opakování zápisu v mateřské škole) jsme zaznamenali do tabulky 33 až 37 a přenesli jsme je do grafu 4.

Tabulka 33: Kresba postavy v měsíci březen

KRITÉRIA		KRESBA POSTAVY									
		PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO	
		Odpovídá-5prstů	Neodpovídá	Nejsou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasy	Lineárně	Objemově-vybarveno
BŘEZEN	celkem	10	6	0	16	4	16	14	16	7	9
	%	63	38	0	100	25	100	88	100	44	56

Tabulka 34: Poznání geometr. tvarů v měsíci březen

GEOMETRICKÉ TVARY		Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh
BŘEZEN	celkem	16	16	11	16
	%	100	100	69	100

Tabulka 35: Poznání barev v měsíci březen

BARVY		Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá
BŘEZEN	celkem	16	16	16	16	14	16
	%	100	100	100	100	88	100

Tabulka 36: Přiřazení čísla v měsíci březen

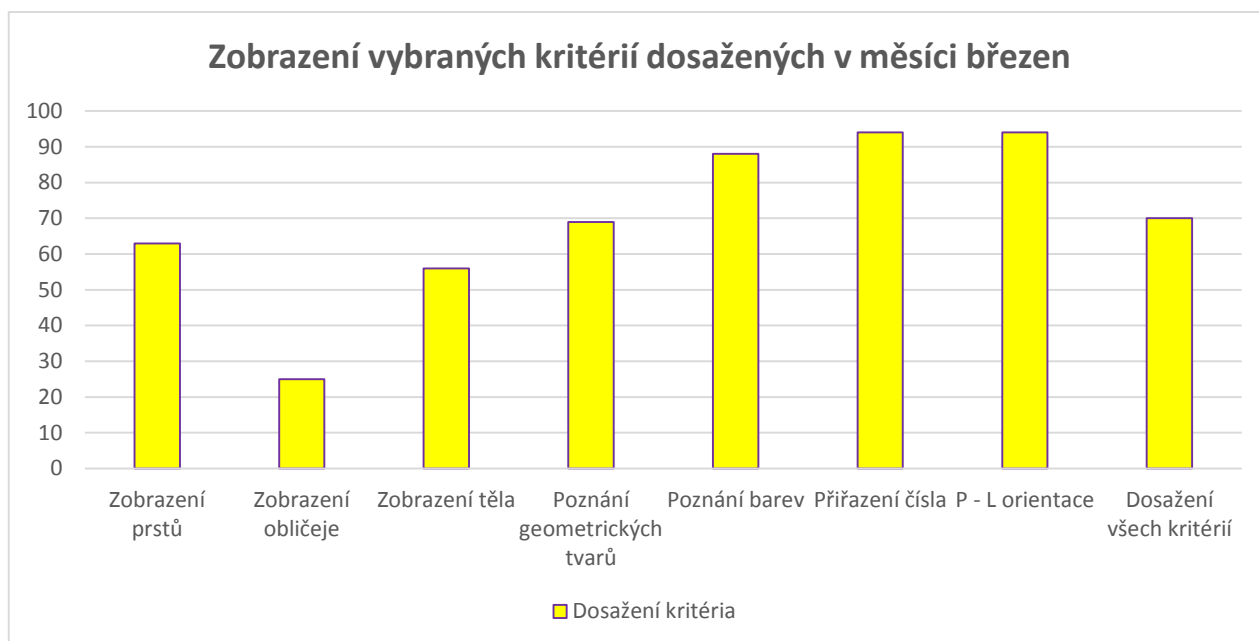
PŘIŘAZENÍ ČÍSLA		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
BŘEZEN	celkem	15	1	0
	%	94	6	0

Tabulka 37: P – L orientace v měsíci březen

P – L ORIENTACE		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ÚNOR	celkem	15	1	0
	%	94	6	0

Poznámka: údaje zobrazené v tabulce 33 až 37 budou dále vysvětleny v textu.

Graf 4: Zobrazení vybraných kritérií dosažených v měsíci březen

Poznámka: údaje zobrazené v grafu 4 budou dále vysvětleny v textu.

Vyhodnocení výsledků za měsíc březen

Zobrazení prstů: prsty zobrazuje 63% dětí.

Zobrazení obličeje: v kresbě obličeje jsou 100% zobrazeny oči, pusa a vlasy. Ale kvůli nezobrazování uší je celkově zobrazován obličej jen u 25% šetřených dětí.

Zobrazení těla: tělo vybarvuje pouze 56% dětí. Zbylé děti tělo pouze nakreslí, ale už ho nevybarví.

Poznání geometrických tvarů: trojúhelník, čtverec a kruh rozeznají všechny šetřené děti. Ale rozpoznání obdélníku dělá dětem problém. Proto celkové procento poznání geometrických tvarů je 69%.

Poznání barev: z šesti vybraných barev pět nedělá dětem problém, ale hnědou barvu nerozpoznaly všechny. Celkové procento rozpoznání barev je 88%.

Přiřazení čísla: přiřazení čísla zvládá bez problémů 94% dětí.

P – L orientace: i tohoto kritéria dosahuje 94% šetřených dětí.

Předpoklad 2, že alespoň 95% šetřených dětí dosáhne v posledním měsíci šetření všech posuzovaných kritérií, se nám nepotvrdil. A to z důvodu, že všechna kritéria byla dosažena pouze u 70% dětí.

2.8.3 Předpoklad 3

Předpoklad 3: Ize předpokládat, že v neznámém prostředí u zápisu do 1. třídy základní školy vykazuje většina dětí horší úroveň školní zralosti než ve známém prostředí mateřské školy.

Pro předpoklad 3 jsme vycházeli z výsledků šestnácti šetřených dětí. Porovnali jsme jejich výsledky vybraných kritérií v měsíci únor (u zápisu) a březen (opakování zápisu v mateřské škole), které jsme zaznamenali do tabulky 38 až 42 a přenesli jsme je do grafu 5.

Tabulka 38: Porovnání kresby postavy v měsíci únor a březen

KRITÉRIA		KRESBA POSTAVY									
		PRSTY			OBLIČEJ					TĚLO	
		Odpovídá-5prstů	Neodpovídá	Nejsou zobrazeny	Oči	Uši	Pusa	Nos	Vlasy	Lineárně	Objemově-vybarveno
ÚNOR	celkem	10	5	1	16	3	16	16	15	14	2
	%	63	31	6	100	19	100	100	96	88	13
BŘEZEN	celkem	10	6	0	16	4	16	14	16	7	9
	%	63	38	0	100	25	100	88	100	44	56

Tabulka 39: Porovnání poznání geometr. tvarů v měsíci únor a březen

GEOMETRICKÉ TVARY		Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh			Trojúhelník	Čtverec	Obdélník	Kruh
ÚNOR	celkem	10	9	7	14	BŘEZEN	celkem	16	16	11	16
	%	63	56	44	88		%	100	100	69	100

Tabulka 40: Porovnání poznání barev v měsíci únor a březen

BARVY		Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá			Žlutá	Červená	Modrá	zelená	Hnědá	Černá
ÚNOR	celkem	14	14	13	10	6	12	BŘEZEN	celkem	16	16	16	16	14	16
	%	88	88	81	63	38	75		%	100	100	100	100	88	100

Tabulka 41: Porovnání přiřazení čísla v měsíci únor a březen

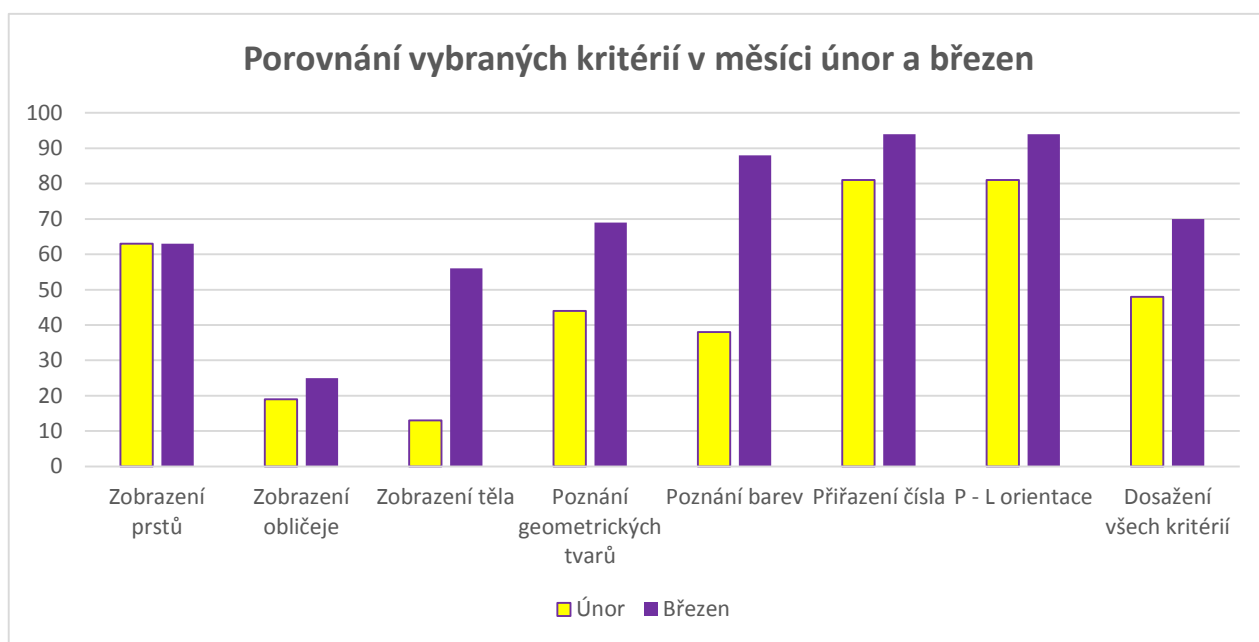
PŘÍŘAZENÍ ČÍSLA		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá			Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ÚNOR	celkem	13	3	0	BŘEZEN	celkem	15	1	0
	%	81	19	0		%	94	6	0

Tabulka 42: Porovnání P – L orientace v měsíci únor a březen

P – L ORIENTACE		Zvládá	S obtížemi	Nezvládá			Zvládá	S obtížemi	Nezvládá
ÚNOR	celkem	13	2	1	BŘEZEN	celkem	15	1	0
	%	81	13	6		%	94	6	0

Poznámka: údaje zobrazené v tabulce 38 až 42 budou dále vysvětleny v textu.

Graf 5: Porovnání vybraných kritérií v měsíci únor a březen

Poznámka: údaje zobrazené v grafu 5 budou dále vysvětleny v textu.

Vyhodnocení výsledků za měsíc únor

Zobrazení prstů: 63 % dětí zobrazuje správně prsty.

Zobrazení obličeje: všechny části obličeje zobrazuje pouze 19% dětí a to kvůli nezobrazování uší.

Zobrazení těla: u zápisu tělo vybarvilo pouze 13%, což mohlo být zapříčiněno tím, že děti neměly k dispozici pastelky, ale pouze jen tužku.

Poznání geometrických tvarů: všechny čtyři geometrické tvary poznalo pouze 44% dětí.

Poznání barev: všech šest vybraných barev poznalo jen 38% dětí.

Přiřazení čísla: toto kritérium zvládlo 81%.

P – L orientace: i toto kritériu zvládlo 81%.

V měsíci únor (u zápisu) dosáhlo všech vybraných kritérií školní zralosti 48% dětí.

Vyhodnocení výsledků za měsíc březen

Zobrazení prstů: i v tomto měsíci prsty zobrazuje 63% dětí.

Zobrazení obličeje: obličej zobrazuje 25% dětí. Opět procenta klesla kvůli nezobrazování uší.

Zobrazení těla: 56% dětí vybarvuje nakreslenou postavu.

Poznání geometrických tvarů: v tomto měsíci bylo zaznamenáno zlepšení. Čtverec, kruh a trojúhelník rozpoznají všechny děti, ale obdélník pouze 69%.

Poznání barev: i u tohoto kritéria bylo zaznamenáno zlepšení. Z šesti vybraných barev pouze jedna dělá dětem problém, jinak ostatní barvy poznají. Kvůli tomu procento kleslo na 88%.

Přiřazení čísla: toto kritérium zvládlo 94% dětí.

P – L orientace: úspěšnost v tomto kritériu byla také 94%.

V měsíci březen (opakování zápisu v mateřské škole) dosáhlo všech vybraných kritérií školní zralosti 70% dětí.

Na děti u zápisu má vliv tréma a strach, chtějí zvládnout všechny úkoly správně. Působí na ně různé nové faktory a podněty, ale také neznámé prostředí a lidé kolem. Nejdříve děti plnily úkoly na stanovištích a na konec kreslily postavu. 88% dětí kreslilo postavu lineárně, což mohlo být způsobeno nepřítomností pastelek, nedostatkem času, nebo také vlivem únavy z již vykonaných aktivit. Výsledky, které děti dosáhly u zápisu byly horší, než výsledky o měsíc později, kdy jsme v mateřské škole zápis opakovali.

Předpoklad 3, že většina dětí vykazuje horší úroveň školní zralosti v neznámém prostředí u zápisu do 1. třídy, než ve známém prostředí mateřské školy, se nám potvrdil.

ZÁVĚR

Prostřednictvím této bakalářské práce jsme se snažili přiblížit vývoj vybraných kritérií školní zralosti v posledním roce předškolní výchovy. Jako kritéria školní zralosti jsme si vybrali: kresbu postavy – počet prstů na ruce, detail obličeje, zobrazení těla; poznání geometrických tvarů a barev; přiřazení čísla k počtu teček; P – L orientace – dokreslování polovin obrázků.

Jedním z úkolů bylo zjistit, zda budou děti narozené v období od června do srpna vykazovat horší výsledky než děti, které dovršily šest let během školního roku. Vycházeli jsme z údajů zaznamenaných v tabulce 28 až 32 a z grafu 3. Pro lepší zobrazení výsledků jsme analyzovali výsledky za měsíc únor a březen. Tímto zkoumáním jsme vyvrátili předpoklad a tyto děti se nelišily od dětí narozených během školního roku.

Druhým úkolem bylo zjistit, zda v období od zápisu do 1. třídy základní školy do konce školního roku dosáhne alespoň 95% šetřených dětí všech posuzovaných kritérií školní zralosti. Pro zpracování výsledků jsme vycházeli z tabulky 33 až 37, výsledky jsme zaznamenali do grafu 4. Druhý předpoklad se nám nepotvrdil. Byl vyvrácen a to kvůli výsledku, který byl pouze 70%.

Posledním úkolem bylo zjistit, zda v neznámém prostředí u zápisu do 1. třídy základní školy vykazuje většina dětí horší úroveň školní zralosti než ve známém prostředí mateřské školy. Vycházeli jsme z výsledků, které jsme zaznamenali do tabulky 38 až 42 a z grafu 5. Třetí předpoklad se nám potvrdil. V únoru u zápisu dosáhlo všech vybraných kritérií pouze 48% dětí a po měsíčním opakování v mateřské škole dosáhlo všech vybraných kritérií 70% dětí. U zápisu má na děti vliv tréma, strach z úkolů, které chtějí zvládnout. Působí na ně různé nové podněty a faktory, neznámé prostředí a lidé kolem. U zápisu děti nejdříve plnily úkoly na stanovištích a na konec kreslily postavu.

Pro zajímavost jsme také porovnávali vývoj vybraných kritérií školní zralosti u chlapců a u dívek. Jejich výsledky jsme zanesli do tabulky 18 až 27 a do grafu 1 a 2. Vývoj probíhal s menšími odchylkami podobně u obou pohlaví. Na vývoji vybraných kritérií školní zralosti se odráží vliv předškolní výchovy, která za pomoci různých motivací a činností rozvíjí dítě.

Během výzkumu jsme zjistili, že sociální prostředí, ve kterém děti vyrůstají, má vliv na vývoj dítěte. Pokud navštěvuje mateřskou školu, tak paní učitelky mohou suplovat

rodiče, kteří se dítěti doma tolik nevěnují a jsou schopné dítě na zápis do 1. třídy základní školy připravit. Nezaznamenali jsme velký rozdíl ve výsledcích mezi dětmi, které navštěvují mateřskou školu pouze v posledním roce předškolní výchovy a dětmi, které navštěvují školku více let. Zásahu na tom má přístup paní učitelky.

I když autorka této práce pracuje v mateřské škole pouze třetím rokem, tak vyzorovala, že každé dítě je jedinečné a potřebuje individuální přístup a pomoc. To se nám potvrdilo i během výzkumu, kdy s některými dětmi jsme museli více spolupracovat a pomáhat jim při trénování vybraných kritérií k zápisu k povinné školní docházce. Autorku psaní bakalářské práce těšilo, protože má ráda děti a prostřednictvím tohoto výzkumu jim mohla být blíže, než v běžném dni v mateřské škole.

Tato bakalářská práce by mohla pomoci učitelkám v mateřské škole, které mají bližší zájem o vývoj dětí v posledním roce předškolní výchovy, zejména o kritéria, která by měly děti zvládnout u zápisu do 1. třídy základní školy.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty:

1. BRUCEOVA, T., 1996. *Předškolní výchova*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-068-5.
2. DAVIDO, R., 2001. *Kresba jako nástroj poznání dítěte, dětská kresba z pohledu psychologie*. 1. vyd. Praha: portál. ISBN 80-7178-449-4.
3. DITTRICH, P., 1993. *Pedagogicko-psychologická diagnostika*. 2 upr. vyd. Jinočany: H&H. ISBN: 80-85467-06-2.
4. GAVORA, P., 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.
5. HRABAL, V., 1989. *Pedagogicko-psychologická diagnostika žáka*. 1. vyd. Praha: SPN. ISBN 80-04-22149-1.
6. KLENKOVÁ, J., KOLBÁBKOVÁ, H., 2003. *Diagnostika předškoláka-správný vývoj řeči dítěte*. Brno: MC. ISBN 80-239-0082-X.
7. KOLLARIKOVÁ, Z., PUPALA, B., eds, 2010. *Předškolní a primární pedagogika*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-828-9.
8. SROKOVÁ, E., VAVROŠOVÁ, D., 2004. *Speciálně pedagogická diagnostika ve školní praxi*. Ostrava: Montanex. ISBN 80-7225-143-0.
9. ŠVINGALOVÁ, D., 2004. *Teorie a praxe případové práce ve speciální pedagogice, metodický materiál pro případovou práci*. 1. vyd., Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 80-7083-819-1.
10. TRPIŠOVSKÁ, D. a kol., 1997. *Psychologický diagnostika pro učitele*. 1. vyd. Teplice: BTI Centrum. ISBN 80-7044-159-3.
11. VÁGNEROVÁ, M., 2007. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika předškolního věku*. 1.vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-213-5.

Elektronické dokumenty:

12. *Předpis č. 561/2004 Sb.* [online]. [vid. 15. 2. 2015].
Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>>.
13. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Organizace zápisu 2014.* [online].
[vid. 8. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/file/34308/>>.
14. LEŽALOVÁ, R. *Odklady povinné školní docházky.* [online]. 16. 12. 2010.
[vid. 10. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/9883/ODKLADY-POVINNE-SKOLNI-DOCHAZKY.html/>>

Seznam příloh

Příloha A: Arch na vypracování u zápisu

Příloha B: Přiřazování čísla k tečkám

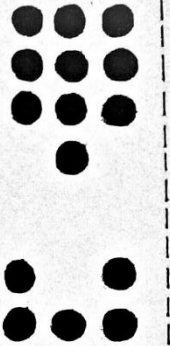

Příloha C: Vlášek, poznání geometrických tvarů a barev

Příloha D: Adam – odklad povinné školní docházky

Příloha E: Andrea – odklad povinné školní docházky

Přílohy

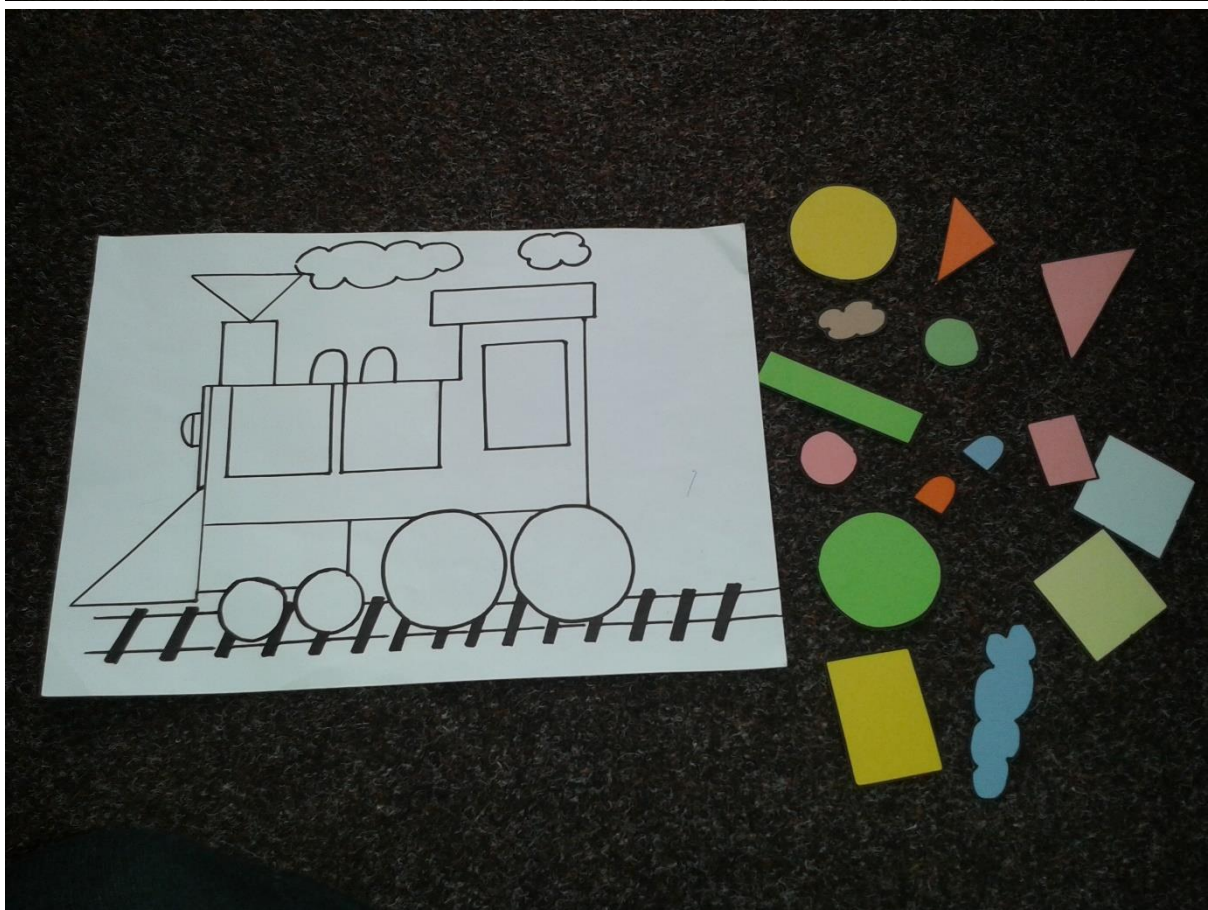
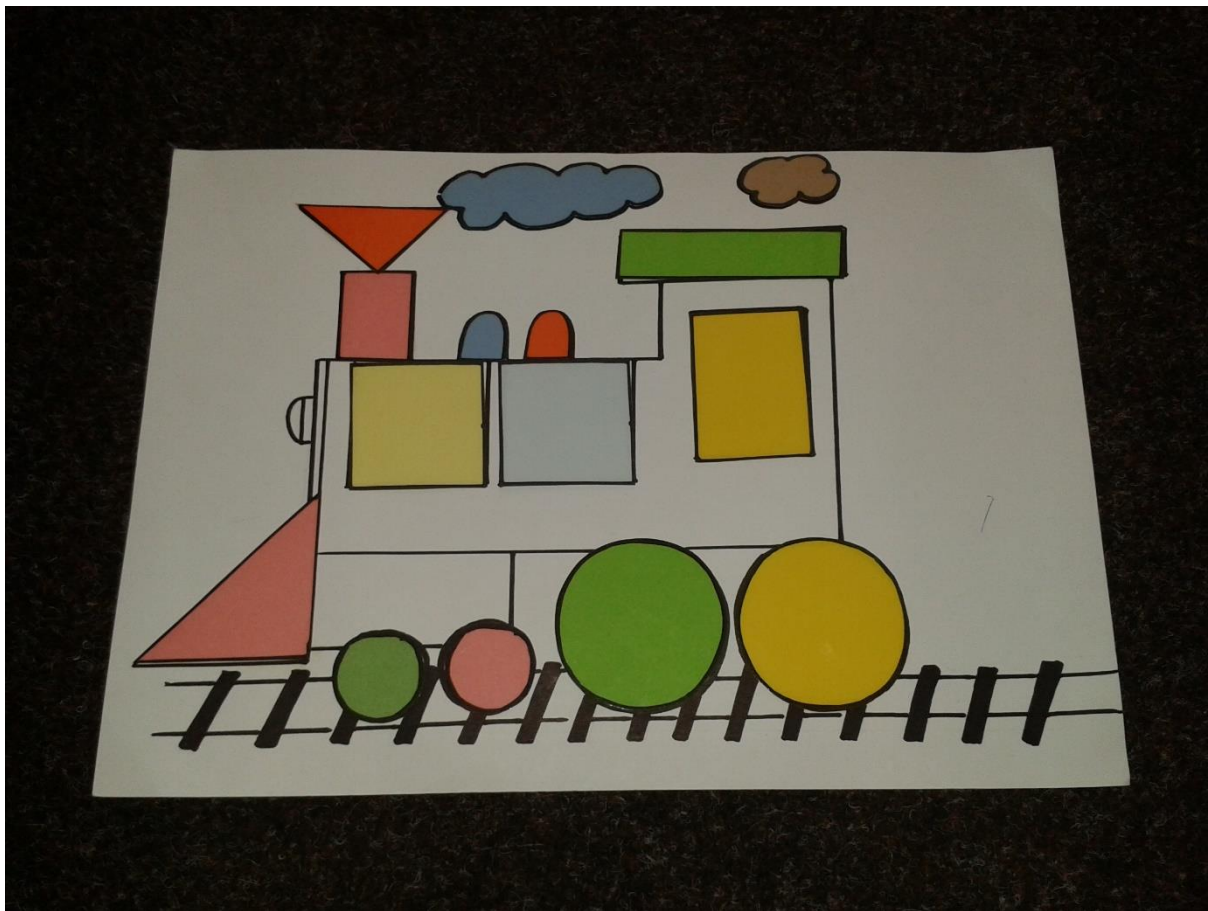
Příloha A: Arch na vypracování u zápisu

 	 	 	
  	<p data-bbox="868 869 1262 936">NAKRESLI PANÁKA</p> 		

Příloha B: Přiřazování čísla k tečkám

Příloha C: Vláček, poznání geometrických tvarů a barev

Příloha D: Adam – odklad povinné školní docházky

Pedagogicko - psychologická poradna Česká Lípa
příspěvková organizace
470 01 Česká Lípa, Havlíčkova 443, tel. 487 522 179 mobil: 728 541 505

ADAM 3. 5. 2011

16. 5. 2005 **Důvěrné!**
Okružní 341, Stráž pod Ralskem
zápis – ZŠ a MŠ Stráž pod Ralskem
MŠ Stráž pod Ralskem

Zpráva o vyšetření školní zralosti

Chlapec byl vyšetřen 27. 4. 2011 na žádost školy prostřednictvím matky. Matka uvádí zvýšenou hravost, nesoustředěnost. V MŠ se přiklání k odkladu školní docházky, zde problémy s respektováním autority dospělého. Zápis v ZŠ zvládl údajně bez problémů. Aktuálně výrazné problémy s výslovností, srozumitelností mluvního projevu, nechodí na žádnou logopedickou nápravu. Začal mluvit později až po třetím roce života. Zdravotně je v pořádku.

Výsledky z vyšetření: kontakt navazuje s obtížemi, zpočátku nespolupracuje, vyhledává kontakt s matkou, po určité době zlepšení, pracuje samostatně bez přítomnosti matky v místnosti. Během vyšetření rozptýlená pozornost, nutno motivovat k dokončení úkolů, ke konci nástup únavy a odmítá dokončit úkol.

Fyzicky: již probíhá výměna mléčného chrupu, přiměřeně zralý.
Pracovně: nezralý, během testování výrazný psychomotorický neklid, rozptýlená pozornost, neochotně se přizpůsobuje pokynům.
Sociálně (emočně): mírně nezralý, potřebuje podporu a hodně motivace k dokončení úkolů.
Grafický projev: levák, úchop tužky je vadný (palec přes ukazovák, s výrazným přitlakem). Orientační test ŠZ (Jirásek) figurální kresba je průměrná, znatelné potíže v grafomotorickém zpracování, z hlediska obsahu kresba ne zcela odpovídá věku. Obkreslování skupiny bodů průměrné zpracování, celek se ještě svým obrysem podobá předloze. Nápodoba písma s předlohou jsou si podobná pouze dvě písmena, ostatní není zvládnuto, ale ještě drží „řádku písma“, opět patrné problémy z oblasti grafomotoriky.
Všeobecné znalosti: bez obtíží barvy (světlá x tmavá, doplňující jako oranžová, šedá apod.), početní představy, řazení předmětů podle velikostí, jméno, věk, **s obtížemi:** bydliště, tvary (problémy s obdélníkem a čtvercem).
Rozumové schopnosti: slovní část aktuálně na hranici pásma nižšího průměru a podprůměru.
Sluchové vnímání: nebylo posuzováno pro únavu chlapce, již při zácviku odmítl spolupracovat.
Řeč: artikulační neobratnost, specifické sykavkové i souhláskové asimilace, vadná výslovnost velkého množství hlásek (spontánní proud řeči je chvílemi naprosto nesrozumitelný).
Zrakové vnímání: dítě není zralé pro výuku čtení, (výsledek testu je podprůměrný).

Závěr z vyšetření: jedná se o dítě školsky nezralé. **Doporučuji odklad školní docházky o jeden rok pravidelnou docházkou do MŠ a intenzivní logopedický nácvik.**

Matka byla informována o stavu dítěte. Bylo doporučeno rozvíjet a procvičovat problémové oblasti zváží případné vřazení do logopedické péče u Mgr. Vosálové (předány kontakty).

Děkuji za spolupráci.

Mgr. Dana Horynová PhDr. Miroslav Hudec
speciální pedagog PPP ředitel PPP

D. Horynová *M. Hudec*

Na vědomí: matka poslat Příloha: Letáček – Doporučení rodičům

tel. 487 522 179, 487 521 673
PSC 470 01
Havlíčková 443, příspěvková organizace
PORADNA ČESKÁ LÍPA
PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ

ANDREA

11.5.2011

28.1.2005

Stráž pod Ralskem, Luční 183

Zápisová škola: Stráž pod Ralskem

Důvěrné!

Zpráva z vyšetření školní zralosti

Dívčenko vyšetřena 13.4.2011 na žádost školy.

Škola uvádí, že plnila většinu úkolů s pomocí, nezvládla pravolevou orientaci, kresba postavy byla velmi jednoduchá, má vadu řeči. Matka žádá ODŠ kvůli špatné výslovnosti. MŠ navrhuje odklad, pediatr rovněž. V anamnéze rodiče uvádějí nerovnoměrný psychomotorický vývoj, probíhá logopedická péče u PaedDr. Neubauera s podporou MŠ. Dispenzarizace na očním, brýlová korekce (strabismus, v plánu operace). Rodiče by si OŠD přáli. Je pomalejší, stydlivá, hůře se přizpůsobuje, uzavřená, spíše krátkodobé soustředění.

Výsledky vyšetření:

V MŠ se jí moc nelíbí, „spíš někdy“. Do školy se netěší.

Potíže v kontaktu. Lehce nachlazená - rýma.

Fyzicky: přiměřená věku.

Pracovně: zadávané úkoly plní, je nutné ji motivovat. Potíže ve zkoušce, která ukazuje na pracovní zralost. V zátěži oscilace pozornosti, lehčí motorický neklid, únava.

Sociálně: navazuje kontakt s obtížemi, váhavě vstupuje do vyšetřovací místnosti, zpočátku mlčí, nekomunikuje, sporadicky odpoví. Zřejmá fixace na matku, v přítomnosti rodičů uvolněnější.

Grafický projev: úchop nesprávný, přítlak, pravou rukou.

Figurální kresba – průměrné hodnocení výkonu (tolerování krku, vlasů, oděvu, prstů a chodidel).

Nápodoba písma – celek tvoří ještě řádku „písma“. Písmo obtahuje prstem levé ruky.

Obkreslování skupiny bodů – sestavení bodů odpovídá předloze.

Celkově výkon odpovídá průměru.

Všeobecné znalosti: jméno, věk správně, bydliště bez čp. a ulice sděluje až po „rozkoukání“ – vracíme se k tématu; barvy zvládá všechny kromě fialové, odstíny barev sice nepojmenovává, ale rozezná; početní představa – odříká řadu čísel do 10, dokáže spočítat prvky v oboru do deseti, odliší větší a menší, bez potíží zvládá i řazení (první, poslední...), má vcelku matematickou představu. Geometrické tvary zvládá částečně. Kostka s obrázky – reaguje pohotově, správně, bez zábran - patrná práce z logopedické péče.

Potíže v časové i prostorové orientaci (dobře zvládala jen roční období, rozliší nahoře/ dole), na tělesném schématu.

Řeč: vada řeči (rotacismus, nečistá výslovnost některých sykavek), i přes zlepšení v oblasti komunikace (usmívá se, komunikace se zlepšuje) spontánně říkadlo, básničku či písničku odmítá, v běžné řeči se vyskytuje artikulační neobratnost a specifické asimilace.

Rozumové schopnosti: nechtěla spolupracovat, lehce se vzdává, test předčasně ukončen.

Zrakové vnímání: zácvik s dopomocí, potíže v rozlišování zrcadlově převrácených tvarů. Zřejmě známky nižší pracovní zralosti (úkol byl „těžký“, nebavil ji), problém v systému práce, vysoká chybovost, slabý výkon - dítě není zralé pro výuku čtení. Během vyšetření patrný strabismus.

Sluchové vnímání: problémy v zácviku, nelze posoudit, nespolupracuje (opět „těžký úkol“).

Závěr z vyšetření: jedná se o dítě školsky nezralé, s významnější anamnézou. Doporučuji odklad školní docházky o jeden rok, docházku do MŠ, pokračovat v logoterapii.